

DPN 6448

Title : ~~देवीमाहात्म्य~~ / DEVĪMĀHĀTMYA

Run. No. 7173

Cat. No. 92

Micro. No.

Subject *Māhātmya*

Religion : Hindu / Bauddha

Language : Skt. / New. / Nep. / Skt.- New. / Maith.- New. / New.- Nep. /

Size in cms. 22 × 7.8

Folios 61
(7-67)
Chapt. / act /

Lines (in a page) 6

Compl. / Incompl.

Author / translator

Scribe / donor

Date: NS / SS / VS / KS

Ruler / place

Script : New. / Dev. / Bhuj. / Ran. /

Illus. : on the margin: Śiva . cāṇḍī

Material : palmleaf / paper / thyaśaphu /

Condition : fine / damaged by worms, rats, water / one side yellow

Beginning, colophon, post-colophon :

Fol. 62 b: इति श्रीमार्कण्डेयपुराणे सावर्णिके मन्वन्तरे देवीमाहात्म्ये शुम्भनिशुम्भ-
वधान्तरनाशयनिस्तुतिः ॥

मण्ड
२२

श्रीसयनीकास्त्रोत्रस्थत्रिलोचनत्रयिरनृसुयद्वन्दः श्रीसदाशिवोदेवताधर्मार्थकाममोः
क्षार्थेजयेविनियोगः॥ जयन्तीमंगलाकाली, जडकालीकयातिनी॥ दुर्गाक्षमाशिवार्थ
त्री, स्वधास्त्रादानमोक्षुते॥ १॥ मधुकैटजविडावि, विधात्रिवरदेतमः॥ रुयन्देहिजयं
देहि, यशोदेहिद्वियोयहि॥ २॥ महिषासुरनिर्त्ताशि, शुक्लासुरनिसुदति॥ रुयन्देः
हि, यशो॥ ३॥ रक्तबीजवधेदे विजयसुहृदविनाशिनी॥ रुयं, यशो॥ ४॥ शुक्लसैव
निशुंजस्य, धूम्राक्षस्यचमर्दिनी॥ रुयं॥ ५॥ वंदितांघ्रियुगेदेविदेहिसौभाग्यदायिः

शिवः

७

नी ॥ रुयं ॥ ६ ॥ अचिंत्यरुयचरिते सर्वशत्रुविनाशिनी ॥ रुयं ॥ ७ ॥ तने चः सर्वदा नः
न्यात्तंडिके दुरिताय दे ॥ रुयं ॥ ८ ॥ सुवन्तो जक्तियुर्वत्तांचण्डिके याधिनाशिनी ॥ रु
यं ॥ ९ ॥ चण्डिके सततं जयामर्चयन्ती ह जक्तितं ॥ रुयं ॥ १० ॥ देहि सौ जाग्रामारोग्यं
देहि देवीयरं सुरवं ॥ रुयं ॥ ११ ॥ विधेहि द्विषता नाशं विधेहि वलमुच्चकै ॥ रुयं ॥ १२
॥ विधेहि देहि कल्याणं विधेहि यरमांश्रियं ॥ रुयं ॥ १३ ॥ सुरासुरशिरोरत्ननिष्ठक
रणां विधे ॥ रुयं ॥ १४ ॥ विद्यावंतं यशस्वं तं लक्ष्मीवंतं जनं कुरु ॥ रुयं ॥ १५ ॥ यच्चण्डै

चण्डः

७

न्यदयं चण्डिके यणताय मे ॥ रुयं ॥ १६ ॥ चतुर्भुजे चतुर्वक्त्रे संस्तुते यरमेश्वरी ॥ रुयं
॥ १७ ॥ कृष्णेन संस्तुते देवी शस्त्रं क्लान्तयां विधे ॥ रुयं ॥ १८ ॥ हिमचलसुता नाथ सं
स्तुते यरमेश्वरि ॥ रुयं ॥ १९ ॥ इन्द्राण्यति सद्भावयूजिते यरमेश्वरि ॥ रुयं ॥ २० ॥ देः
वियुत्तण्डोर्द्धं देव्यदयं विनाशिनी ॥ रुयं ॥ २१ ॥ देवि जक्ति जनो दामदक्षान् देव
याधिके ॥ रुयं ॥ २२ ॥ यत्नीमतोरमां देहि मनोयत्तानुसारिणी ॥ तारिणी दुर्गसंसाः
रसागरस्य कुलोद्भवान् ॥ २३ ॥ इदं स्तोत्रं यठित्वानुमदा स्तोत्रं यठेत्तरः ॥ सतु सप्र

शिवः

८

शान्तीसंख्यावरमाप्नोति संयदः ॥ २५ ॥ इतिर्गतास्तुति समाप्तं ॥ ॐ नमः ॥
कायै ॥ विशुद्धज्ञानदेहाय त्रिवेदी ज्ञानचक्षुषे ॥ श्रेयः प्राप्नोति मित्राय नमः सोमाः
ईश्वरिणे ॥ १ ॥ सर्वमेव विनायस्तु मन्त्राणामपि कीलकं ॥ सायि क्षेमं मवाप्नोति सततं
जायतन्यर ॥ २ ॥ सिद्धेनुच्चाटनादीनि वस्तुनि सकलान्यपि ॥ एतेन स्रवणादेवी स्तोत्र
वृन्देन सिद्ध्यति ॥ ३ ॥ नमः नम्रं नौषधं तत्र न किञ्चिदवशिष्यते ॥ विनैतत्तस्य ह्यने
सम्यक् सर्वमुच्चाटनादिकं ॥ ४ ॥ समस्ता अपि नश्यन्ति तन्मा कसकामिकां हरे ॥ इत्याः

चण्डः

८

निमच्चयामास सर्वमेव मिदं शुभं ॥ ५ ॥ स्तोत्रं वै चण्डिकायास्तुतचयुस्तं चकार च
॥ स समाप्नोत्ययु एतेन तां यथावन्निमन्त्रिणां ॥ ६ ॥ सोयि क्षेमं मवाप्नोति सर्वमेव न सं
शयः ॥ इच्छायां चतुर्दश्यामष्टम्यां च समाहितः ॥ ७ ॥ ददाति युतिं गृह्णाति नान्यथैषा
सिद्ध्यति ॥ इत्यंरुयेण कीलेन महादेवेन कीलितं ॥ ८ ॥ यातिः कीलं विधायैतां नित्यं जयः
निसंभुटं ॥ स सिद्धः सगणैः सोयि गन्धर्वो जायते वने ॥ ९ ॥ न चैवाय धनस्तस्य जयं का
यिहि जायते ॥ नायमृत्युवशं याति ततो मे क्षमवायुयात् ॥ ज्ञानायारन्यकूचीत अकु

शिवः

२

ब्रह्मो विनश्यति ॥ ततो ज्ञात्वा तैव सम्यग्नामिदं धारयामेव तत् ॥ ११ ॥ सौ जाग्यादि च यत्किं
चिद् दृश्यते ललना जनैः ॥ तत् सर्वं त्वत्पुसादेन तेन जाग्यामिदं शुभं ॥ १२ ॥ शनैस्तु जाग्या
माने स्मिन् स्तोत्रसम्यग्निरुच्चकैः ॥ भवत्येव समग्रायित्ततयारज्यमेव तत् ॥ १३ ॥ ऐश्व
र्यं त्वत्पुसादेन सौ जाग्यारोग्यसंयदः ॥ शत्रुहानियरो मोक्षः सूर्यसेनाम किं जनैः ॥ १४
॥ चण्डिकाहृदये नाथियः स्मरेत्सततं नरः ॥ स्मृत्वा कामानवाप्नोति हृदि देव्या सदा वि
शेत् ॥ १५ ॥ अथ नोयं महादेवि कृत्वा कीलिनकारणं ॥ तिः कीलं च यथा कृत्वा यठिन व्याः

चण्डिः

२

समाहितैः ॥ १६ ॥ यद्यमं यथ्यते देव्या श्रुत्वा चैवा शुभं भवेत् ॥ शुचिर्दिव्या महा भक्त्याः
येना जीष्टफलं लभेत् ॥ १७ ॥ इति श्री जगत्पत्याः किल कं समा यं ॥ १८ ॥ अथ संकल्पः ॥
अथ सप्तसतिका स्तोत्रमालामन्त्रस्य श्रीमार्कण्डेय ऋषि आद्या श्रीमहालक्ष्मी देवतारनुष्टुप्
गन्धर्वुदासिर्देवी ह्रीं चामुण्डाशक्तिः शुक्तिमुक्ति सर्वाथ सिद्धे र्थे अथ सकरैः दुःकृतनिवृत्तदुः
कृतोत्थसमस्तायति जये विनियोगः ॥ उदित त्वदारिद्र्य भवनं सुवि योगराहित्यदस्युः
राजशस्त्रामलनोयो देव ज्ञः सर्वदा भयाभावः सर्ववाधा विनिर्मुक्तः धनधान्यसुता

शिवः

१०

नित कामौ मा कृणोत्ययुराणान्तर्गतसप्तसतिकायाठमदंकरिष्ये ॥ ॐ अथ श्रीसप्तशः
निकायधमचरित्रस्यवृद्धात्रयिगायत्रीहन्ः श्रीमहाकालीदेवतारक्तदत्तिकावीजं नं
दजाशक्तिप्रमितत्वं सर्वकेशसमनार्थमनीष्टयत्तयाप्रयेजयेद्विनियोगः ॥ ॐ अ
थ श्रीसप्तशतिकाधमचरित्रस्यविष्णुत्रयिः उष्टिकहन्ः श्रीमहालक्ष्मीदेवताद
र्गावीजं साकं चरित्रशक्तिः वायुतत्वं सर्वकेशसमनार्थेजयेद्विनियोगः ॥ ॐ अथ श्री
सप्तशतिका उत्तरचरित्रस्य रुद्रत्रयिरनुष्टुप् हन्ः श्रीमहासरस्वतीदेवताजीमा

चण्डः

१०

शान्तिस्तु चक्रमरेषु साययस्त्रिपदान् शुभं जुहुताः शतः शतं स दधती करं स्त्रियं चांमघां गजयावतां ॥ यावत्तु मधुकैटभाजसज्ज
स्तु सवसुधैरैः नीलाश्वमुतिमास्यारयुगसांसेधेमहाकालिकाम् ॥ १ ॥

शक्तिप्रामरीवीजं सूर्यतत्वं सर्वकेशसमनार्थेजयेद्विनियोगः ॥ श्रीमहाकाली श्रीमह
लक्ष्मी श्रीसरस्वती त्र्यम्बकसप्तसती कास्तोत्रमालामन्त्रसांगं जयेयं विनियोगः ॥ ॐ न
मो भर्गो देवक्यैः ॥ मार्कण्डेय उवाच ॥ तयस्तन्महान्मानं मार्कण्डेयो महासुनिं ॥ व्या
सशिष्यो यदेशेनैमुनिः परियुहति ॥ सावर्णिः सूर्यतनयो यो मनुः कथ्यते यमः ॥ निः
शामयंत दुन्यति मिस्त्रराजं दत्तो मम ॥ १ ॥ महाभाया नु जावेन यथा मन्त्रनराधियः ॥ सवः
मूर्धमहाजागः सावर्णिस्तनयोरवेः ॥ २ ॥ स्वारोचिषेः चतुरेयं चैत्रवंशसमुद्भवः ॥ सुर

ॐ कौटुहलम् ॥ ३

शिवः

११

थो नामं राजा चै तम स्तै क्षितिमण्डले ॥ ३ ॥ तस्य या लयतः सम्यक् जाः युत्रानि वौरस
न ॥ वचुवुः शत्रवो चूयाः कोला विधं सिन स्रथा ॥ ४ ॥ तस्य नै रं जव युद्ध मंति यवः
लदण्डनः ॥ नूनै रं यि सतै र्युद्धे कोला विधं सिनिर्जितः ॥ ५ ॥ ततः स्वयुर मी या तो निजः
देशा धियो जवत ॥ आक्रान्तः समदा जा ग सै सदा यव लारि निः ॥ ६ ॥ अमानै र्वलिः
निर्दुष्टै र्वल स्यं दुरात्मजिः ॥ कोषो वल श्रौय ह तं तत्रौ यि स्वयुरे ततः ॥ ७ ॥ ततो
मृगया वा जेत ह तस्वाम्यः संजुयतिः ॥ एका की दृश्य मारु श्र जगाम गहनं वतं ॥ ८

चण्डः

११

संतत्रौ मम मंडा क्षी द्वि जव र्यस्य मेधसः ॥ य शान्न श्वा यदा कीर्णं मुणि शिष्यो यशोः
जितं ॥ ९ ॥ तस्यौ क श्रि त्सं काल श्रु मुनि तति न सत्कृतः ॥ इत श्रै त श्रु विचरं स्तस्मिः
मुनि वरा श्रमे ॥ १० ॥ सोचि न यत्तदा तत्र मम न्वा कृ यवेतनः ॥ मन्यु र्वैः यालितं यु र्वै
मया हितं युरं हितं ॥ ११ ॥ मद्रु नै र्वै रस ह नै र्वै र्मत्तः याल्यते नवाः ॥ न जाने स
यधाने मि श्रर ह स्ता सदा मद ॥ १२ ॥ मम वै रिव शं यानः कान् नो गाम्नी यल य्यने ॥ ये
ममानै गता नित्यं यसा दधन नो जनैः ॥ १३ ॥ अनुवृ त्तिं कृ वने र्वै कृ र्वन्त्ये न्यमदी नृतां ॥

शिवः
१२

असम्यग्वायशीलैस्तैः कूर्वद्भिस्सततं वायं ॥ १४ ॥ संक्षिप्तः सोऽनिदुःखेन क्षयं कोषागः
मिष्यति ॥ एतच्चोच्यते सततं चिन्तयामासं यार्थिवः ॥ तत्र विद्याश्रमाभ्यासे वैश्यमैकं
ददर्शितः ॥ स एष्टेन कस्तुभिरनुशांगमने श्रवकः ॥ १५ ॥ संशोक इव कस्माः
तद्दुर्मणा इव लक्ष्यसे ॥ इत्याकर्ण्य वचस्तस्य श्रूयतेः युगायोदितं ॥ १६ ॥ यत्तु वाचसं
तवैश्यः यश्च यावन्तो नृपं ॥ वैश्य उवाच ॥ समाधिं नमि वैश्यो ह मुन्यन्तो धनिनां कु
ले ॥ युत्र दारैर्निरस्तश्च धनलो जादसाधुभिः ॥ विहीनश्च धनैर्दरैः युत्रैरादायमिव
॥ १७ ॥

चण्डिः
१२

नं ॥ १८ ॥ वनमैत्रागतो दुःखी निरस्तश्चायं वंधुभिः ॥ सोऽहं न वेद्यि युत्राणां कुशलां कुशः
लात्मिकां ॥ १९ ॥ युवतिं स्वजनानां च दाराणां चात्र संस्थितः ॥ किन्तु ते यो गृहे क्षेममैः
क्षेमो किन्तु सायनं ॥ २० ॥ कथं न किन्तु सहजा दुर्बलाः किन्तु मे सुताः ॥ २१ ॥ स जा
वाच ॥ यैर्निरस्तो जवान् लुब्धैः युत्र दारादिभिर्जनैः ॥ तेषु किं न वतः सेहं मे नुवः
न्याति मानसं ॥ २२ ॥ वैश्य उवाच ॥ एवमेतद्यथायाह जवान् स्मरन्तं मय च ॥ २३ ॥
किं करोमि न व ध्याति मम निष्ठुरतां मनः ॥ २४ ॥ यैः स न्यहयितु सेहं धनलुब्धैर्न

शिवः

१२

राहुतः^{३१} यत्तिस्वजनदादं च साधितेष्टवमेमनः ॥ २५ ॥ किमेतन्त्रां भिजानामिः
जानन्त्रैयिमेहामने ॥ यत्तिमयवणाश्चित्रं विगुणोष्टयिवन्धुषु ॥ २६ ॥ तेषां हनेमे
निःश्वासादौर्मनस्य जायते ॥ करोमि किं यन्त्रमनस्ति यथातिष्ठुनिष्ठुरं ॥ २७ ॥ माः
ॐ ऐं य उ वा च ॥ तनस्तौ सहितौ वियुतं मुनिं समुयास्थितौ ॥ समाधिर्नाम वै शेषः
सौ संचयार्थं वसत्रमः ॥ २८ ॥ कृत्वा तु तौ यथा न्यायं यथा हर्षं न सन्निदं ॥ उयविष्टौ कथं
काश्चिच्च कुरुर्वै श्यार्थं तौ ॥ २९ ॥ राजो वा च ॥ न गवं लामहं यद्युमि दाम्यै कं वदस्वत

चण्डिः

१३

न ॥ ३० ॥ स्वयं यन्मे मनसः स्वत्तिना यत्तनामिना ॥ ३० ॥ ममत्वं ममराज्यास्य राज्यादेष्टेष्टि
लेष्टेष्टि ॥ जानन्तौ यियथा तस्य किमेतन्त्रुनिसत्रमः ॥ ३१ ॥ अथ श्रुतिरुतः युत्रैर्दुरिष्टं
तैस्तथोदितः ॥ स्वजनेन च संन्यक्तं स्तेषु दादतिथार्यति ॥ ३२ ॥ एवमेव तथारुष्टं
दावय्यं च नदुःखितौ ॥ दृष्टदोषेयि विषये ममत्वाद् दृष्टमानसौ ॥ ३३ ॥ तन्नेनैतन्म
दाजागयन्तो दो जानितो रयि ॥ ममास्य च नवत्येषा विवेकान्धस्य मूढता ॥ ३४ ॥ न
धिरुवाच ॥ जानमैस्ति समस्तस्य जन्तोर्विषयगोचरे ॥ विषयश्च मदाजागजाति

शिवः
१४

शैवं यथकथयक ^{३५} ॥ दिवा न्याः याणिनः केचिदात्रावन्वा स्रष्टा यरे ^{४६} ॥ केचिदिद्वान
थारात्रौ याणिनस्तुल्यदृष्टयः ॥ ३६ ॥ ज्ञानिनो मनुजाः सत्यं किं तु ते न हि केवलं ^{४७}
यतो हि ज्ञानिनः सर्वेषु यश्चि मृगादयः ॥ ३७ ॥ ज्ञानश्च न मनुष्याणां यन्नेषां मृगा
यश्चिणां ॥ मनुष्याणां च यन्नेषां तुल्यमन्यत्र यो ज्ञयोः ॥ ३८ ॥ ज्ञानेऽपि सति यश्चैत
न्यतद्वा श्वावचशुषु ॥ कणामोक्षादृता मोक्षाली अमानामपि क्षुधा ॥ ३९ ॥ मानुषाम
नुजयाद्यु सानि तायाः सुतान्यति ॥ लो जानु न्यय काराय न चैते किं नय श्यसि ॥ ४० ॥

चण्डः
१४

तथापि मम तावत्तौ मोक्षगर्तौ नियातिताः ^{४३} ॥ महामाया नु जावेन संसारः स्थिति कारि
णः ॥ ४१ ॥ तत्रात्र यं विस्मयः कार्यो योगनिडा जगत्पतेः ॥ महामाया हरे शैवा तन्वा स
मोक्षते जगत् ॥ ४२ ॥ ज्ञानिनामपि चेतांसि देवी जगवती हि सा ॥ वलादां कृष्ण मोक्षाय
महामाया युच्यते ॥ ४३ ॥ न या विरुह्यते विश्वं जगदेतच्चराचरं ॥ सैषा य स नावः
रदा नृणां प्रवर्तिमुक्तये ॥ ४४ ॥ सा विद्या य रमा मुक्तैर्देतु च्छता स नातनी ॥ संसारवंधुः
देतुश्च सैव सर्वेश्वरे श्वरी ॥ ४५ ॥ राजोवाच ॥ जगदकादि सदिती महामाया तियां न

शिवः

१५

वान् ॥ ववीति कथमुत्पन्ना सा कर्माणां किं हि ज ॥ ४६ ॥ यत्स्वजा वाचसा देवी यत्स्वरू
पा यदुद्भवा ॥ तत्सर्वं श्रोतुमिहामि तन्नो वसुविद्याम्बर ॥ ४७ ॥ अविह वाच ॥ नित्यैव
सा जगन्मूर्तिस्तथा सर्वमिदं ततः ॥ तथा यत्तत्समुत्पत्तिर्वदुवा श्रयतां मम ॥ ४८ ॥ दे
वानां कार्यसिद्धयर्थं विजयति सा यदा ॥ उत्पत्तिं तदा लोके सानित्यायां निधीयते ॥ ४९ ॥
योगनिद्रां यदा विष्णुर्जगन्मूर्तिं कालवीरुने ॥ आसीत् शेषमंजजन्तं तदा नमवा न्युजुः
॥ ५० ॥ तदा द्वावसुरौ घोरौ विख्यातौ मधुकैटभौ ॥ विष्णुकर्णमलोद्भूतौ हतुं वस्त्राणामुद्य

चण्डः

१५

रा४

नौ ॥ ५१ ॥ सन्तापकमले विष्णोः स्थितो वस्त्राय जायति ॥ दृष्ट्वा तावदसुरौ चोगौ प्रसुप्तौ
जनाईनं ॥ ५२ ॥ तुष्टावयोगनिद्रां तामिकाग्रहदयस्थितः ॥ विवोधनार्थं यदरे हृदि
नेत्रकृता लया ॥ ५३ ॥ वसो वाच ॥ विश्वेश्वरी जुगद्धात्री स्थितिसंहारकारिणी ॥ तौ मि
निद्रां जगवति विष्णोरितुलने जसः ॥ ५४ ॥ त्वं स्वान्तं स्ववान्तं हिवषट्कारं स्वैवांमिका ॥ सु
वान्तमैश्वरे नित्यं त्रिधा मात्रात्मिका स्थिता ॥ ५५ ॥ अर्द्धमात्रा स्थिता नित्या यां तु द्वाया विशे
षतः ॥ त्वमैव सा त्वं सा वित्री त्वं देवी जननी यरा ॥ ५६ ॥ त्वयैतद्वार्यते विश्वं त्वयैतत्सृज्यते ॥

२४

शिवः

१६

जगतः ॥ त्वयैतन्माल्यनेदेवि त्वमेव सर्वदा ॥ ५७ ॥ विष्णुर्द्यौर्लुहिरुया त्वं स्थितिरुया
चया लने ॥ तेषां संवृत्तिरुयाने जगतोऽस्य जगन्मये ॥ ५८ ॥ महाविद्यामहामाया मर्द
मेधामहास्मृतिः ॥ महामोहा च जवनी महादेवी महासुरी ॥ ५९ ॥ युक्तनिस्तं च सर्वस्य गु
णत्रयविभाविनी ॥ कालरात्रिर्महारात्रिर्महारात्रिश्च दारुणा ॥ ६० ॥ त्वं श्रीस्त्वमीश्वरी
त्वं कीर्त्तयुद्धि चो धलक्षणा ॥ लजायुष्टिस्तथा तुष्टिस्तं शान्तिः शान्तिरेव च ॥ ६१ ॥ रवि
नीश्वलिनी घोरा गदिनी चकीर्णनिधा ॥ शंखिनी चायिनी दाणां तु सुणीय रिद्या युधा

चाण्डः

१६

॥ ६२ ॥ सौम्या सौम्यतरा शैव सौम्ये च स्त्विति सुन्दरी ॥ यरा यराणां यरमान्त्वमेव यरमेश्वरी ॥ ६३ ॥ य
च्च किञ्चित्कचिदसु सदैव सदैव शिलाभिके ॥ तस्य सर्वस्य या शक्तिः सान्त्विकं स्तुयसे तदा
॥ ६४ ॥ यथा त्वया जगत्सृष्टा जगत्या तां त्रयो जगत् ॥ सौम्या निदा वसे नीतः कस्तु
स्तोतुमिदं श्वरः ॥ ६५ ॥ विष्णुशरीरगुह्यं महामां शान्तमेव च ॥ कारितास्ते यतोऽस्तं स्तं
कः स्तोतुं शक्तिमात्रवेत् ॥ ६६ ॥ सान्त्वमित्यं युजावैः स्ते रूढारैर्देविसंस्तुता ॥ मोदयैतौ दु
राधर्षा वैसुरौ मधुकैटभैः ॥ ६७ ॥ यवो धवङ्ग जगत्सामीनी यतामं च तोलयु ॥ वोधश्च

शिवः
१७

क्रियतामैश्वर्यं ननु मैतौ महासुरौ ॥ ६८ ॥ अखिरुवाच ॥ एवं स्तुतां तदा देवीनामः
सीतत्रवेष्टसा ॥ विशोः युवो धना धारि निद नुं मधु कैटभै ॥ ६९ ॥ नेत्रांशनासिकाः
वाङ्महदये ज्ञास्तथोरसः ॥ निगम्य दशनेन स्यो वस्त्राणां यत्नजन्मनः ॥ ७० ॥ उन्नस्योच
जगन्नाथस्तथा मुक्तो जनार्दनः ॥ एकाक्षं वै हि शयनात्तनः सन्दृशे च तौ ॥ ७१ ॥ मधुः
कैटभौ दुरात्माना वैति वीर्ययराकुमौ ॥ कोधरक्ते क्षणावन्तु वस्त्राणां जनितौ द्यमौ ॥
७२ ॥ समुत्थाय ततस्तस्यां युयुवेन गवान्हरिः ॥ यश्च वर्षसहस्राणि वाङ्मयहरणं वि

चण्डिः
१७

भुः ॥ ७३ ॥ नावैर्यति वलो न्नतौ महा माया विमोहितौ ॥ ७४ ॥ उक्त्व न्तौ वरो रस्मन्तौ विद्यतामिति
केशव ॥ ७४ ॥ जगवाच वाच ॥ भवेतामैश्वर्यमिच्छे मम वधावु भवैर्यि ॥ किमैते तव रेणु
त्रयता वदितुं मया ॥ ७५ ॥ अखिरुवाच ॥ वञ्चिताम्यमिति तदा सर्वमो यो मयं जगत् ॥
विलोकाताम्यगदिनो जगवान्कमलेक्षणाः ॥ ७६ ॥ धितौ स्वस्त्रवयुद्धेन श्लाघास्त्रमृत्पराव
योः ॥ आवाञ्जितनयत्रोर्ध्वसलिलेन यलियुता ॥ ७७ ॥ अखिरुवाच ॥ तर्धेन्युक्तामगुता शः
स्वचक्रगदाभृता ॥ हन्ता चक्रैर्वा वै हि जघने शिरसीतयोः ॥ ७८ ॥ एवमैवास्मभ्यः

व२

शिवः

१२

नर

महिषेण दुरात्मना ॥ ६ ॥ एतद्वः कथितं सर्वममरा रिविचेष्टितं ॥ शरणा श्रययन्ताः स्त्रोः
वधस्तस्या विचिन्तनां ॥ ७ ॥ इत्थं निशम्य देवानां वचांसि मधुसूदनः ॥ चकार कोपं श
मुश्च मुकुटी कुटिलाननौ ॥ ८ ॥ ततो निकोपयुष्मत्स्थं त्रिगोणं वदन्तः ॥ निश्चक्रामः
महत्तेजो ब्रह्मणः शङ्करस्य च ॥ ९ ॥ अन्येषां चैव देवानां शक्रादीनां शरीरतः ॥ निः
र्जितं सुमहत्तेजस्तैश्चैकं समगच्छत ॥ १० ॥ अतिवनेजसः कुटं ज्वलन्तमिव यवतः ॥ दद
शुक्ले सु रास्त्रज्ज्वाला व्याघ्रदिगन्तरं ॥ ११ ॥ अतुलनत्रत तेजः सर्वदेवशरीरजं ॥

चण्डः

१२

एकस्थं न दै च नारी व्याघ्रं लोकत्रयं निषा ॥ १२ ॥ यदै च ह्यस्रवन्ते जस्तिनी जायतं तनु
खं ॥ याम्येन चां नवन्ति शावाहवो विष्णुने जसा ॥ १३ ॥ सौम्यं नस्तनयैर्युग्मं मया चैव
नै चां नवन्त ॥ वारुणेन च जंघोरुनितम्बे जसा सुतः ॥ १४ ॥ ब्रह्मणा स्ते जसा यादौ
तदै हु ल्यो क्ते जसा ॥ वसूनाश्चैव राहु ल्यः को वे रेण च नासिका ॥ १५ ॥ तस्या मुद
नाः समुताः या जायन्ते नने जसा ॥ नयनत्रिनयं यज्ञे न र्थयावक ते जसा ॥ १६ ॥ शु
वौ च स न्या ये स्तेजः श्रवणा वैनिलस्य च ॥ अन्येषां चैव देवानां संवै जस्ते जसां शिवा

शिवः

२०

॥१७॥ नतः समस्तदेवानां तैजोराशिसमुद्रवां ॥ तां वि लोका मुदं यायु रम राम दिवाः
दिताः ॥१८॥ शूलं शूलादिनिष्कृष्टा ददौ तस्यै पिना कष्टकं ॥ चक्रं च दत्तवान् कृष्णः
समुद्राद्यं स्वचक्रतः ॥१९॥ शंखं च वरुणः शक्तिं ददौ तस्यै दुतासेनः ॥ मारुतोः
दत्तवांश्चायं वाणयू र्जनिष्वेषु वी ॥२०॥ वज्रमिन्दुः समुद्राद्यं कुलिशादमराधियः ॥ द
दौ तस्यै सहस्राक्षौ घण्टा मौरावता इ जात ॥२१॥ कालदण्डाद्यमोदण्डं याशं चांशुय
तिर्ददौ ॥ य जायति श्रीक्षमा सा नन्दौ ब्रह्मा कमण्डलुं ॥२२॥ समस्तरोमकुयेषु निज

चण्डः

२०

रश्मीन् दिवाकरः ॥ कालश्च दत्तवान् स्वर्गं तस्यै चर्मचनिर्मलं ॥२३॥ क्षीरोदश्चामि
लं हारमैजरे च तथाम्बरे ॥ चुडामणिं तथा दिवां कुण्डले कटकानि च ॥२४॥ अर्धच
क्रं तथा शुभ्रं केयुरास्त्रं च बाहुषु ॥ चयुरौ विमलौ तद्वत् गेवेयकमैनुत्तमं ॥२५॥ अं
गुलीयकरतानि समस्तार्थं हृत्पुत्रं ॥ विश्वकर्मादिदौ तस्यै यरक्षुश्चानिनिर्मलं ॥२६॥
अस्राण्यैकं रुयाणि तथा भैक्षं च दत्तवान् ॥ अम्भानयं कजां मालां शिरस्यै रसि
चां यरां ॥२७॥ अददजलविस्त्रस्यै यं कजं चानि शोभनं ॥ हिमवाचा दत्तं सिंह रत्ना

शिवः
२९

२८/२८

निविधिविधानि च ॥ ददातुं श्रुत्यां सुराणां पानयात्रं धनाधियः ॥ शेषश्च सर्वनागे शोः
महामणिविचूषितं ॥ २८ ॥ नागहारं ददौ तस्यै धनैः यः पृथिवीमिमं ॥ अथैरै
यिस्तुरैर्देवी चूषणैरायुधैस्तथा ॥ २९ ॥ सम्मानिताननादोच्चैः साहसम्मुकुम्भं
नस्थानादेन योरेण हस्तमायूरितं ननः ॥ ३० ॥ अमायतांतिमहतां यतिश
दोमहानं ननः ॥ बुद्धुः सकलालोकाः समुद्राश्च चकम्बिरे ॥ ३१ ॥ चत्वालवसुधांते
लुः सकलाश्च महीधराः ॥ जयन्ति देवाश्च मुदा तामुचुः सिंहवाहिनी ॥ ३२ ॥ तुष्टुवुष्टु

वर्णः
२१

२५/२५

नयश्चैनां जक्ति नम्रात्ममूर्तयः ॥ दृष्ट्वा समस्तं स कुर्वन्त्रैलोक्यमैमरारयः ॥ सन्नः
क्षीविलसैत्यास्तैः समुन्नस्य हृदा युधाः ॥ आः किमैतदिदं निजोवादावायमदिष्टा सुर
ः ॥ ३३ ॥ अथाधावततं शब्दमैशैरसुरैर्हृतः ॥ सददश्रुतिने देवी व्याघ्रलोकः
त्रयान्निषा ॥ ३४ ॥ यादा क्रान्त्या नतु वंकिरीटोत्थितान्तरां ॥ द्योमिता शै
षया तालां चतुर्जानिस्तनेन तां ॥ ३५ ॥ दिशो भुजसहस्रेण समन्ताद्वायुसंस्थितां ॥ त
तः प्रववृत्ते युद्धं नया देया सुरद्विषां ॥ ३६ ॥ शस्त्रास्त्रैर्वदुधामुक्ते रौदियितदिः

शिवः

२२

गन्तरं ॥ महिषासुरसेनानां शिबुराख्यो महासुरः ॥ ३२ ॥ युयुधे चामरश्चान्ये
अनुरजं वलान्वितः ॥ रथानामयुनैः षड्विहङ्गग्राख्यो महासुरः ॥ ४० ॥ अयुध
नायुनानां सहस्रेणामहाहनुः ॥ यं चाशङ्गिश्चनियुनैरसिंहोमामहासुरः ॥ ४१ ॥
अयुनानां शनैः षड्विहङ्गलोयुयुधैरगो ॥ गजवाजिसहस्रोद्यैरगोकैः परिवारितः ॥ ४२ ॥
वृत्तोरथानां कोट्युद्धेतस्मिन्नयुधतः ॥ विशालाख्योऽयुनानाः ॥ अथश्चाशङ्गिरथायुनैः ॥ ४३ ॥
युयुधे संयुगे तत्र रथानां परिवारितः ॥ अने च न

चण्डिः
२२

त्रायुतशोरथानां गहयैर्वर्तः ॥ ४४ ॥ युयुधः संयुगे दिव्यासहस्रतत्रमहासुराः ॥ को
टिकोटिसहस्रे रथानां नृनिनान्तरथा ॥ ४५ ॥ रथानां अष्टने युद्धे तत्राचुर्महिषाः
सुरः ॥ नोमलैर्निर्गण्डया लैश्चाशङ्गिनिर्मुशलैस्तथा ॥ ४६ ॥ युयुधः संयुगे दिव्यास्व
र्गैः परशुयुधैः ॥ केचिच्चक्रियुः शक्तीः केचित्पाशास्तथा यरे ॥ ४७ ॥ देवीस्वर्ग
युद्धरैस्तु तेनां हनुं यच्चक्रमुः ॥ सायिदेवी नतस्तानि शस्त्राण्यस्त्रानि चण्डिका ॥ ४८ ॥
लीलैर्वयुचिह्वेदनिजशस्त्रास्त्रवर्षिणी ॥ अनायस्ताननादेवी स्त्रयमाना सुरर्षिभिः

शिवः

२३

॥ ४२ ॥ मुमोर्चासुरदेहेषु रास्त्राण्यस्त्राणि चैश्वरी ॥ सोऽथि कूटो वृत्तसटेदिवा वाहनके
शरी ॥ ४० ॥ च चारासुरसैन्येषु वनेषु वदुताशनः ॥ निःश्वासा मुमुचेयांश्च युष्मान्
रणेऽम्बिका ॥ ४१ ॥ न युवसद्यः समुतागणाः शनसहस्रशः ॥ युयुवसेय रश्मि
निदिया लासियदि शैः ॥ ४२ ॥ नाशयन्तौ सुरगणा देवीश सुयवदिताः ॥ अवादः
यन्नयट हाज्रणाः शंखोत्तथायरे ॥ ४३ ॥ मृदंगाश्च नद्यैर्वानि नस्मिन् युष्मदोत्सवे ॥ न
नेदिवीत्रिभूलेन गदया शक्तिवृष्टिभिः ॥ ४४ ॥ खड्गादिभिश्च शनशो निजघातमहाः

चण्डः

२३

सुरान् ॥ यानयामास चैवा न्यान् दण्डास्तनविमोहिनान् ॥ ४५ ॥ असुरान् च विद्याशेन
वद्धा चान्यान् कर्षयन् ॥ केचिद्विधा कृतास्त्री शौः खड्गयानैः सथायरे ॥ ४६ ॥ वियोधिता
नियानेन गदया च विशेरने ॥ वेमुश्च केचिदुधिरं मुशलेन च शंदताः ॥ ४७ ॥ केचि
त्रियतीनां भूमौ भिन्नाश्च लेन वदसि ॥ निरन्तराः शरोद्येनैरुताः केचिदण्डजिरे ॥ ४८ ॥
श्रेयानुकारिणः श्याणान् मुमुचुस्त्रिदशार्दनाः ॥ केषाश्चिद्वाहवश्चिन्नाश्च नयीवास्तथा
यरे ॥ ४९ ॥ शिरास्त्रियन्तुरे नोषामेनो मथे विदारिताः ॥ विविन्नजं द्यास्तथैरे येतुर्धाः

शिवः

२४

महासुराः॥६०॥ एकताकक्षितरणाः केचिद्देवादिवाकनाः॥ द्वित्रैयिर्चा न्योशिरसि
यतिनाः युनरुस्थिताः॥६१॥ कवंचायुधुर्देवाग्रहीनयरमायुधाः॥ ननृतुश्चायः
रैतत्र युद्धेनूर्यलयाश्रिताः॥६२॥ कवचाश्चित्रशिरसः स्वप्नशान्तिप्रियाण्यः॥ तिस्र
तिष्ठेति जायन्ते देवीमन्ये महासुराः॥६३॥ यानिनैर्यता गाश्चैरसुरैश्च वसुधरा॥
अगम्यासां जवन्तत्र यत्रां जुस्महारणाः॥६४॥ शानिनौद्यामहानद्यस्सद्यस्तत्र वि
सुसूतुः॥ मयेचासुरसैन्यात्वारुणासुरवाजिनां॥६५॥ अणोननमहासैन्यमसु

चण्डः

२४

राणां नथामिका॥ निन्देक्षयं यथावद्विस्मृतेदारुमहाचयं॥६६॥ संचासंदोमहा
नादमुत्सृजन्तुनकेशरः॥ शरीरेभ्योऽमरा रीणां सूरिनिवविचिच्यति॥६७॥ देवा
गणैश्चैतैस्तत्र कृतं युद्धं तथा सुरैः॥ यथैषातुष्टुर्देवाः युष्मद्विस्मृतादिवि॥६८॥
इति श्री मार्कण्डेयपुराणे सावर्णिमचनरै देवीमाहात्म्ये महिषासुरसैन्यवध
ः॥२॥ ॥ अथिरुवाच॥ निरुन्धमानं न सैन्यमवलोकां महासुरः॥ सेनातीश्विः
दुरः कोया शयौयोदुर्मथामिकां॥१॥ सदेवी शरवर्षेण ववर्ष समरेऽसुरः॥ यथा

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय॥२॥

शिवः

२५

मेरुगिरेः शृङ्गे नोयवर्षेणानोयदः ॥ २ ॥ तस्याह्निना ननेदि वीलीतयेव शरोत्करान्
॥ जघान नुरया न्वाणै र्यन्नारं चैव वाजिनां ॥ ३ ॥ चिद्धेदं च धनुः सद्यो ध्वजं चानि समुद्धि
नं ॥ विद्याधरं चैव गात्रेषु हि न्नधन्वानमौ शुभे ॥ ४ ॥ स हि न्नधन्वा विरघोरुना श्वोरुना
सारथिः ॥ अग्न्यावतता न्देवी स्वर्गचर्मधरोऽसुरः ॥ ५ ॥ सिंहमौहना स्वर्गेन तीक्ष्ण
धारेण मूर्धनि ॥ आजघान जुजे सद्यो देवी मयानि वेगवान् ॥ ६ ॥ तस्याः स्वर्गे जुजुष्य
यं यकालं नयनन्दनं ॥ न तो जगद्भूतं स कोयारुणोत्तनः ॥ ७ ॥ चिक्षेय चतः

चण्डः

२५

जुग २

नस्तनुं जडकाल्यामहासुरः ॥ जाद्वैत्यमानं नैजो जीरति विम्वमि वाम्तरान् ॥ ८ ॥
दृष्ट्वा नदायनं हूलं देवी शूलममुञ्चत ॥ न हूलं शनधानि न नीतं स च महासुरः ॥ ९ ॥
॥ हतेन स्मिन् महावीर्ये महिषस्य च मूयतौ ॥ आजगाम गजारुधः श्वामरस्त्रिद
शार्दनः ॥ १० ॥ सौमिशक्तिमुमोचा ध्ये देव्या स्नामं चिकीर्षत ॥ हूकाराजिरुनां शू
मौयानयामास निःयुनां ॥ ११ ॥ जगतां शक्तिं नियतिता नृष्ट्वा क्रोधसमन्वितः ॥
चिक्षेय चामरः शूलं वाणैस्तदयि सौहृदनत् ॥ १२ ॥ नतः सिंहसमुत्पत्या गजकुं

शिवः

२६

जान्नरस्थितः॥ वाक् युद्धेन युयुधेनेनौ चैस्त्रिदशारिणा॥ १३॥ युधामा नौतन सौतु
नुस्मानागामहीङ्गनौ॥ युयुधाने शिसंरद्धौ युद्धारैरिति दारुणैः॥ १४॥ नतो विगान्ध
मुन्यन्त नियन्त्र च मृगारिणा॥ करयुद्धरेण शिरः श्रामरस्य युधकृतं॥ १५॥ उदः
ग्रश्चुरणो देव्या शिला वृक्षादिभिर्हृतः॥ दन्तमुखितलैश्चैव कलरांश्च नियानि
तः॥ १६॥ देवी क्रुद्धा गदायानौ शुरुणामास चोद्धृतं॥ वाक्कलमिन्द्रियालेन वा
णैस्त्रामनर्थान्धक॥ १७॥ उग्रस्य मुगवीर्यं न चैव च महाहनुं॥ त्रिनेत्रा च त्रिः

चण्डः

२६

शूलेन जघान् परमेष्ठरी॥ १८॥ विडालस्योसिनां काशान् यान्तामास वैशिरः॥ इ
दं रं दुर्मुखो भो शरैर्निन्येयमक्षयं॥ १९॥ एवमंक्षीयमानेन सस्तेनो महीयासु
रः॥ माहिषेण स्वरुयेण त्रासयामास तान् गणान्॥ २०॥ कांश्चिन्नुग्रयुद्धरेण ख
रक्षेयैस्तथा यरान्॥ लाङ्गुलनाडितांश्चान्यान् शृङ्गाभ्यांश्च विदारितान्॥ २१॥ वे
गेन कांश्चिदयरात्रादेन भ्रमणेन च॥ निःश्वासयवनेनान्यान् यान्तामास च
तले॥ २२॥ नियान्त्ययमथां नीकमंज्यधावनसोऽसुरः॥ सिंहं हनुं महादेव्याः

15
10
5
0 cmts. 5 10 15 20

पठः

२७

२४
कोयंतकेननो रमिका ॥२३॥ सौयिकोयान्महावीर्यःखुरदुण्डमहीतलः ॥ अद्भुत
मयवतानुंसांश्चक्षेयचननादच ॥२४॥ वेगजमणविस्फूर्णमहीतलस्यवाशीर्यत ॥
लाहुलेनाहनश्चासिःप्रावयामाससर्वतः ॥२५॥ धनश्चद्रविनिम्नाश्चखण्डखण्डः
ययुर्धनाः ॥ आसानिलास्तःशतशो नित्येत्तुर्नमसोचलाः ॥२६॥ इति कोयसमा
धानमयननमहासुरं ॥ दृष्ट्वासाचण्डिकाकोयंतदधायनदाकरोत् ॥२७॥ सा
क्षिप्तानस्यवैयाशंनमवभमहासुरं ॥ नत्याजमहिषंरुयंसौयिवद्धोमहासुवे

चण्डः
२७

२८
॥२८॥ नतःसिंहोनिवत्सोप्रावन्नस्याम्बिकाशिरः ॥ छिनत्तितावत्पुरुषःखड्गयाः
णिरदृश्यत ॥२९॥ नतयवाश्चपुरुषंदेवीचिह्नेदसायकैः ॥ नखड्गचर्मणासाधं
नतःसौमहागजः ॥३०॥ करेनचमहासिंहंनचकर्षजगर्जच ॥ कर्षनमुकर
देवीखड्गेननिरहन्नतः ॥३१॥ नतोमहासुरोचूरोमाहिषंवयुरास्थितः ॥ नयै
वद्धोजयामासत्रैलोक्यं सचराचरं ॥३२॥ नतःकुड्मजगत्मानाचण्डिकायानमः
नमः ॥ ययौयुनःयुनश्चैवजहासारुणलोचना ॥३३॥ ननदचासुरःसौयिवत्सवी

वः
२८

यमदोहनः॥ विष्णोः शिवा च विद्येयः त्रिणिका म्यनि च धरान्॥ ३४॥ सा च नान्यदिताः
 स्तेनः पुण्यनी शरोत्तरैः॥ उवाच नमो ह्यनं मुखरा गा कुलाक्षरं॥ ३५॥ देवता च ३७
 ॥ गजगजगणं मूढं मधुयावन्निवा म्यहं॥ मया त्वयि हने त्रैव गजिष्ठा न्या शुदेवता॥ ३६
 ॥ अखिरु वा च॥ एवमुक्ता समुत्पन्न्य सारुहानमहासुरं॥ यादेनां क्रम्य कण्ठे च भूतेनैवमः
 ता उयेत्॥ ३७॥ ततः सोऽपि यदा कान्तस्तथा निजमुखात्ततः॥ अर्द्धनिः कान्त एवासीद्देवा वि
 र्येण संवृतः॥ ३८॥ अर्द्धनिः कान्त एवासीद्युष्मानो महासुरः॥ तया महासिनादिद्या शिरः

चण्डिः
२८

श्वित्वा नयान्तिनः॥ ३२॥ ततोऽहाहा कृतं सर्वं देवसैन्यं ननाशतत्॥ यद्वर्षं च परं अमुः सकः
 लादेवता गणाः॥ ३३॥ तुष्टुवुक्तां सुरादिवीरसहदिबैर्महर्षिभिः॥ जयुर्भन्वर्चयत शोः
 ननु तुष्टुष्पा रोगणाः॥ ३४॥ इति श्रीमार्कण्डेय पुराणे सावर्णि के मन्वन्तरे देवीमाहा
 त्मे महिषासुरवधः॥ ३॥ ॥ अखिरु वा च॥ शक्रादयः सुरगणा निहन्ते निवीर्यैः
 तस्मिन् दुर्गात्मनि सुरारिवत्तेन देव्या॥ तानुष्टुवुः पुणतिनसुशरोधराः सावाग्निः यद्वर्ष
 पुरकोद्गमचारुदेहाः॥ १॥ देवा उचुः॥ देवा ययान्तमिदं जगदीश कानिः शो
 ॥ ॐ क्रीं कृत्स्ना ॥ ३

शिवः
२२

षडेवगणशक्तिसमूहसूक्त्या ॥ तामैभि कामैखिलदेवमहर्षियुक्तां न न्यानताः स्मविदवा
तुष्टु जानिसानः ॥ २ ॥ यस्याः य जावमैतु सं जगवानेन नो व ह्यारु रश्चनदिव कुर्मैतमस्तः
॥ सा चण्डिका खिलजगत्परियालयेनां नाशाय चां शुभजयस्यमतिं करोतु ॥ ३ ॥ या श्री
ः स्वयं सुकृतिना म्रवने सैलक्ष्मीः या या न्मनां कृतधियां हृदयेषु बुद्धिः ॥ अङ्गासनां कुः
तजनय जव स्यात् ज्ञानां तानताः स्मयारियालये दिवि विश्वं ॥ ४ ॥ किं वर्णयामन्तव रूपयः
मैति न्यमैत किं श्रानि वीर्यमैसुरक्षयकारि चूरि ॥ किं श्रौहवेषु चरितानि न वानियाः

चण्डिकाः
२२

निः सर्वेषु देवैः सुरदेवगणदिकेषु ॥ ५ ॥ हेतुं समस्तजगत्त्रिगुणार्थदेवैर्न ज्ञायसे ह
रिहरादिभिर्देवैः पारा ॥ सर्वाश्च यो खिलमिदं जगदं शचुनमैवा कृतादिपरमायु कृतिः
स्तमां या ॥ ६ ॥ यस्याः समस्तसुरता समुदीरणेन नृप्रिययाति सकलेषु मदेवेषु देवि
स्वाहासि वै यि नृगणस्य च नृप्रि हेतुं ज्ञायसे त्वमैत एव जनैः स्वतो च ॥ ७ ॥ यामुः
क्तिहेतुरै विचि न्यमहावता च अ न्यस्य से सुनियते दि यत त्वसारैः ॥ मोक्षाधिनिर्मुः
निर्निरे स्त समस्तदेवैर्वि श्यासि सा जगवती यरमादि देवि ॥ ८ ॥ रा द्यात्मिका सुविम

शिवः
३०

लंजुषां निधानमुद्गीथरम्ययदयाठवनां साम्रां ॥ देवीं जगवतीं जव जावनाय वा त्रीः
च सर्वजगतां यरमार्तिरु न्री ॥ २ ॥ मेधांसिदे विविदिनी खलु शास्त्रसारा दुर्गासिः
दुर्गजवसागरनौरसज्ञा ॥ श्रीः कैटभारिहृदयैककृताविवासा गौरी न्तमैव शशिप्रो
लिकृतयतिष्ठा ॥ १० ॥ इषस्तदासममलयरिपूणा चन्द्रविमानुकारिकनकोत्तमकाः
त्रिकात्रं ॥ अन्यदुतं यहनमोप्ररुषान्थाय वक्तुं विलोकां सरुसामहिषासुरेण ॥ ११ ॥
दृष्ट्वां नुदेवि कुयितं ब्रुकुटी करालमुशङ्कशाङ्क सदृशद्विविधन्नसद्यः ॥ या एण नुमोः

चण्डः
३०

चमहिषस्तदैती वाचत्रं कै जीवने हि कुयितान्नकदशनेन ॥ १२ ॥ देवियसीदयर्म
जवती जवाय सद्यो विनाशाय सि कोयवती कुलानि ॥ विज्ञानमैतदधुनैव यदस्तमैतं
नीतं वलं सुविद्युलं महिषासुरस्य ॥ १३ ॥ ते सम्मता जनय देषु धनानि ते षांते षां यशाः
न्तिन च सीदति धर्मवर्गः ॥ धन्यास्त एव निजतात्मजमृता दारायिषां सदा न्युदयः
दां जवती य सन्ना ॥ १४ ॥ धर्मानि देवि सकलानि सदैव कर्माणि न्यादतः यतिदिनं सु
कृती करोति ॥ स्वर्गं यानि च ततो जवती यसादा लोकत्रये र्थि फलदानं नुदे विनेन ॥

शिवः

२१

॥१५॥ दुर्गेश्वरनाहरसिजीर्णमशेषजन्तोः स्वस्थैः स्मृतामतिमतीव शुभाददासि ॥ दा
रिद्रुदुःखमशदारिणीकान्तदंष्ट्रासर्वोयकारकरणासदादंष्ट्रिना ॥ १६॥ यः
निहन्तेजगदुद्येति सुखं नर्त्तयैतं कुर्वन्नुनामनरकाराचिराययायं ॥ संगममृत्युम
धिमम्यादिवमृयान्नुमन्तौ नूनमौ हतान्निहंति देवि ॥ १७॥ दृष्ट्वैव किन्तु जवः
नीयुक् करोति जस्य सर्वा सुरानैरिषु यन्त्यहो गोविन्द ॥ लोकान्युशान्तरियवो यदि
शस्त्रयुता इत्यमनिर्व्वर्तिते नैव साध्वी ॥ १८॥ स्वयं यन्नि कर विस्तरणैस्तः

चण्डः

२१

३२

धौगैः शूलगकान्तिविवहेन दृशोऽसुराणां ॥ यन्नागनातिलयमैशुमदिन्दुरवाण्डयोः
ग्याननन्तविलोकयता नन्दैतत् ॥ १९॥ दुर्व्वृत्तवृत्तमननवदेवी शीलं रूयं नर्त्तयैतः
दैवि चिन्मन्तुल्यमनैः ॥ वीर्यं शूरं नृहन्तदेव यराक्रमाणां वैरिष्वयि यकनिनैव
दयात्वर्यैत्यं ॥ २०॥ केनोयमाभवत्तु नैत्ययराक्रमस्य रूयं च शक्रमशुकार्यतिहाः
रिक्कुत्र ॥ चित्ते कृया समरनिष्ठुरनात्तदृष्ट्वा त्वयैव देवि वरदे लुचनत्रयैयि ॥ २१॥ त्रैलोक्य
कर्मैतदं शिलं रियुता शनेन जातं त्वया समरमुद्धर्तितेयिरुत्वा ॥ नीनादिवं रियुगः

शिवः
३२

शान्ति

एतज्जयमयायास्तमस्माकमुन्मदसुरारिजवन्नमस्ते ॥ २२ ॥ शूलनयादिनोदेविद्या
हिस्वप्नेनचांमिके ॥ घण्टास्वनेननःयादिःसायशानिस्वनेनच ॥ २३ ॥ याथांरक्षय
नीथांचरणिंकेरक्षदक्षिणो ॥ ग्रामनेनींमशुलस्यउत्तरस्यांनयेश्चरि ॥ २४ ॥ सौम्या
नियानिरुयाणित्रैलोक्यवित्तरन्तिने ॥ यानिचान्यनद्योराणिनैरक्षांस्तथाचुव
॥ २५ ॥ स्वप्नशूलगदादीर्निचांस्त्रान्तिनेश्चिके ॥ करयस्त्वसङ्गानिनेरस्मानक्षसर्वः
नः ॥ २६ ॥ नक्षिरुवाच ॥ एवंस्तुतासुरैर्दिवैःकुसुमैर्नन्दनोद्भवैः ॥ अर्चिताजग

चाण्डः
३२

तांश्चात्रीजथागन्धानुलेयनैः ॥ २७ ॥ नन्वासमस्तैस्त्रिदशैर्दिव्यधूयैस्तुधुयिता ॥ याद
यसादसुमुखीसमस्तान्युणानास्तुरान् ॥ २८ ॥ देववाच ॥ वियतांन्निदशाःसर्वेयदेस्म
नैर्निवाश्चिनं ॥ हिदाम्यहमैतियात्यास्तवैरेभिःसयुजिता ॥ २९ ॥ देवाउच ॥ जगत्प्राक
तंसर्वत्रैकश्चिदेवसिष्यते ॥ यदेयन्निरुतःशत्रुरस्माकंमहिषासुरः ॥ ३० ॥ यदिचांयेवरोः
देयस्तथास्माकंमहेश्चरि ॥ संस्तुतांसंस्तुतात्वनोहिंसेथाःपरमायदः ॥ ३१ ॥ यश्चमर्त्यस्त
वैरेभिस्तोस्तोमस्तानने ॥ नस्यापिन्नर्द्धविजवैर्जनदारादिसम्यदा ॥ ३२ ॥ वृद्धये

३६

शिवः

३२

स्मृत्यसंज्ञानं जेष्टाः सर्वदा भविके ॥ ३१ ॥ **मधिरुवाच** ॥ इति यसादिना देवैर्जगतां धेति
 धां मनः ॥ ३२ ॥ तथैतु क्ता जड काली वज्रवां न हिता न य ॥ ३३ ॥ तत्कथितं नृय सधुता साय
 थायुरा ॥ ३४ ॥ देवी देव शरीरे ज्यो जगत्तुं यदितैषिणी ॥ ३५ ॥ युन श्रु गौरी देहा सा समुद्रता
 यथा जेवत् ॥ ३६ ॥ वधाय ड दृष्टे तानां तथा श्रुं जनि शुभ्रयोः ॥ ३७ ॥ रक्षाणां च लोका नां दे
 वानां च यकारिणी ॥ ३८ ॥ ननु एष मया ख्यातं यथा वक्तव्यमिति ॥ ३९ ॥ इति श्रीमा
 क्कण्ड ययुराणे साव लि किमच न्तरे देवीमाहात्म्ये म दिवा सुर वचनं च रंशकादि

चलिः

३३

ॐ क्रीं क्रीं क्रीं फट् स्वाहा ॥ ३

शुनिः ॥ ४ ॥ ॐ अथ श्री सप्त सति का उत्तर चरित्र स्य रुड मधिरुवाच ॥ श्रीमहा
 सरस्वती देवता जीमा शक्तिः ग्रामरी विजं सूर्य नत्वं सर्व क्लेश समनार्थ जये विविध योगः ॥ म
धिरुवाच ॥ युराः शुभ्र नि शुभ्रा भ्यामै सुराभ्यां शचीयतेः ॥ त्रै लोकां यज्ञ जागा श्रुता म
 दवला श्रयान् ॥ १ ॥ तावै वसु र्यता नैव दधिकारं न धै न्वं ॥ कौवेर मधं याम्य श्रुत क्रान्ते
 वरुणा स्य च ॥ २ ॥ तावै वय वन र्द्धि श्रुत क्रान्तु र्द्धि कर्म स ॥ न नो दिवा विनिर्द्धतां शुभ्र राः
 ज्याः यरा जिताः ॥ ३ ॥ हता विकारा स्त्रिदशा स्ता भ्यां सर्वे निराकृताः ॥ महा सुराभ्यां नां देवी

ध्यानां च तं श्रुत रुता निराख्य मुशले च के वरु सायकं रुतां वै र्द्धि नितं वन यव लश हीतां शुभ्र ल्युभं ॥ गौरी देह सधु भवां क्रजगता माहा
 र्द्धि म हा लक्ष्मी म त्र सर स्वती मनु जे शुभ्र भादि देवा दिनी ॥ इति ध्यानां ॥ ६

शिवः

३४

संस्मरन्त्ययराजितां ॥ ४ ॥ नयां स्माकं वरोदतो यथा वत्सु स्मृतां शिवताः ॥ नवता न्रासः
यिष्णामि तत्क्षणात्परमायदः ॥ ५ ॥ इति कृत्वा मतिं देवा हिमवन्नं न गे श्वरं ॥ जग्मुः
स्तत्र न तो दिवी विष्णुमायां यत्तु सुतुः ॥ ६ ॥ देवा उतः ॥ नमो देवैर्महादेवैः शिवायै श
नतं नमः ॥ नमः यक्ष्यै नडा यै निचताः यणताः स्मतां ॥ ७ ॥ रौद्रायै नमो नित्यायै गौरीयै
धायै नमो नमः ॥ ओम् स्त्रायै चैन्दु रूयिणैः सुषायै शनतं नमः ॥ ८ ॥ कल्याणायै यणतायै चैः स
द्यैः कुम्भे नमो नमः ॥ नैर्ऋतयै च नृतां लक्ष्म्यै सर्वाण्यै नमो नमः ॥ ९ ॥ दुर्गायै दुर्गयारा

चण्डिः

३४

यै सारायै सर्वकारिण्यै ॥ स्वान्यै नयै वृक्षायै धूम्रायै शनतं नमः ॥ १० ॥ अग्निसौम्याः
तिरौद्रायै नतास्त्यै नमो नमः ॥ नमो ज्योतिषायै देवैः कृत्यै नमो नमः ॥ ११ ॥ या देवी सर्व
भूतेषु विष्णुमायै ति शक्तिता ॥ नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमो नमः ॥ १२ ॥ या देवी सः
र्वभूतेषु चैतन्यै नमो नमः ॥ नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमो नमः ॥ १३ ॥ या देवी
सर्वभूतेषु बुद्धिरूपेण संस्थिता ॥ नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमो नमः ॥ १४ ॥ या
देवी सर्वभूतेषु निदारुणेण संस्थिता ॥ नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमो नमः ॥ १५ ॥

शिवः

३५

यादेवीसर्वभूतेषु सुधारुयेण संस्थिता ॥ नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमो नमः ॥ १६ ॥
यादेवीसर्वभूतेषु ह्यारुयेण संस्थिता ॥ नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमो नमः ॥ १७ ॥
यादेवीसर्वभूतेषु शक्तिरुयेण संस्थिता ॥ नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमो नमः ॥ १८ ॥
यादेवीसर्वभूतेषु तस्मारुयेण संस्थिता ॥ नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमो नमः ॥ १९ ॥
यादेवीसर्वभूतेषु ज्ञानिरुयेण संस्थिता ॥ नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमो नमः ॥ २० ॥
यादेवीसर्वभूतेषु जानिरुयेण संस्थिता ॥ नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमो नमः ॥ २१ ॥

चाणः
३५

मस्तस्यै नमस्तस्यै नमो नमः ॥ २२ ॥ यादेवीसर्वभूतेषु लज्जारुयेण संस्थिता ॥ नमस्तस्यै
नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमो नमः ॥ २३ ॥ यादेवीसर्वभूतेषु शक्तिरुयेण संस्थिता ॥
नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमो नमः ॥ २४ ॥ यादेवीसर्वभूतेषु श्रद्धारुयेण संस्थिता ॥
नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमो नमः ॥ २५ ॥ यादेवीसर्वभूतेषु कान्तिरुये
ण संस्थिता ॥ नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमो नमः ॥ २६ ॥ यादेवीसर्वभूतेषु लक्ष्मी
रुयेण संस्थिता ॥ नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमो नमः ॥ २७ ॥ यादेवीसर्वभूतेषु

शिवः

३६

नेष्टुष्टिरुयेणासंस्थिता ॥ नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमो नमः ॥ २७ ॥ यादेवी सर्व
चुनेष्टुष्टिरुयेणासंस्थिता ॥ नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमो नमः ॥ २८ ॥ य
देवी सर्वचुनेष्टुष्टिरुयेणासंस्थिता ॥ नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमो नमः ॥ २९ ॥
॥ यादेवी सर्वचुनेष्टुष्टिरुयेणासंस्थिता ॥ नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमो
नमः ॥ ३० ॥ यादेवी सर्वचुनेष्टुष्टिरुयेणासंस्थिता ॥ नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमस्त
स्यै नमो नमः ॥ ३१ ॥ यादेवी सर्वचुनेष्टुष्टिरुयेणासंस्थिता ॥ नमस्तस्यै नमस्तस्यै

चण्डिः
३६

शै

नमस्तस्यै नमो नमः ॥ ३२ ॥ यादेवी सर्वचुनेष्टुष्टिरुयेणासंस्थिता ॥ नमस्तस्यै नमस्तस्यै
नमस्तस्यै नमो नमः ॥ ३३ ॥ यादेवी सर्वचुनेष्टुष्टिरुयेणासंस्थिता ॥ नमस्तस्यै नमः
नमस्तस्यै नमो नमः ॥ ३४ ॥ इति या नो मै विष्णो नमो नमः ॥ ३५ ॥ चित्तिरुयेणासंस्थिता जगत्
॥ नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमो नमः ॥ ३६ ॥ सुतासुरैः पूज्यैः श्रीमन्महादेवाय नमः
इत्येतादिनेष्टुसेविता ॥ करोतु स्नानः शुभं करोतु श्रीशिवजी नमः ॥

शिवः

३१

॥३१॥ यां साम्यनं चोद्धतदैत्यनाथिनैरंसाजिरींशाचसुरैर्नमस्यते ॥ याचस्मत्तानन्दरा
मेवहन्तिनःसर्वयिदोभक्तिविनसमूर्तिभिः ॥ **अखिरवाच ॥** एवंस्तवादिशुक्लानां
वानानेत्रयावर्ति ॥ स्नातुर्मन्त्रायशौतोयेजाह्नयान्नयनन्दन ॥ ३२ ॥ सावतीन्नासुराः
सुखवद्विःसूयतेऽत्रका ॥ शरीरकोषनश्रुत्याःसमुद्रनीववीहिवा ॥ ४० ॥ स्तोः
त्रममैतक्रियतेऽमुद्रदैत्यनिराकृतैः ॥ देवैःसमस्तैःसमरेनिशुमेतयराजिनैः ॥ ४१ ॥ **चाण्डः**
शरीरकोषाद्यनश्रुत्याःयावन्त्यानिःसृताम्बिका ॥ कौशिकीतिममस्तुनतोलेकेषुगीयते ॥ ३१

४२ ॥ तस्यामिनिर्गतायास्तुहस्रींस्त्रीययावर्ति ॥ कालिकीतिममाख्यानादिमाचलक
ताश्रया ॥ ४३ ॥ ततोम्बिकायैरुयंविजाणांसुमनोहरं ॥ ददर्शचण्डोमुण्डश्चतुर्भुजः
शुभयोः ॥ ४४ ॥ ताभ्यांशुभ्रायचोख्यानाश्रुतीवसुमनोहरा ॥ कौश्यास्तैस्त्रीमहाराज
सयन्नादिमाचलं ॥ ४५ ॥ नैवतादृक्चिद्वयंइष्टंकेनचिदुत्तमं ॥ तायन्तकौश्यासौदेवीः
गृह्यतांशुसुरेश्वर ॥ ४६ ॥ स्त्रीरत्नमैतिचार्वङ्गीद्योतयन्तीदिशस्त्रिधा ॥ सातुनिष्ठनि
दैत्यलुताम्रवान्दुष्टमहति ॥ ४७ ॥ यानिरत्नानिमनयोगजाश्चादिनिर्वैयमो ॥ त्रैलोक्ये

शिवः
३८

तु समस्तानि सामुनं जानिने गृहे ॥ ४८ ॥ ये रावनः समानीनो गजरत्नं युरन्दरान् ॥ या
रिजाननरु श्रायं न चैवैः श्रवाहयः ॥ ४९ ॥ विमानं हं ससंयुक्तमैतन्निष्ठुतिने
रुणे ॥ रत्नचूतमिहानीनं यदा साद्विधसोऽङ्गुनं ॥ ५० ॥ निधिरैव महायन्त्रः समानीनो
धने श्वरान् ॥ किञ्चुलिकीन्दौ साद्विधमालामैतानयं कजां ॥ ५१ ॥ इन्द्रैव वारुणा
देकाञ्जनश्राविनिष्ठुति ॥ तथायं स्थन्दनवरोयः युरासीत्युजायते ॥ ५२ ॥ मृत्योरुक्ता
निदानामशक्तिरौ शतयहना ॥ यात्राः सलिलराजस्य जातुस्तव यरिगृहे ॥ ५३ ॥ नि

चण्डिः
३८

शुभ्रस्योञ्जिजानां समस्तारत्नजानयः ॥ वक्रिरेयिददौ तुभ्यमैभिस्तैश्च वाससी ॥ ५४ ॥
॥ यदं दैत्यरुत्तानि समस्तान्याहता निने ॥ स्त्रीरत्नमैषा कल्याणा त्वया कस्मान्न गः
हते ॥ ५५ ॥ अथिरुवाच ॥ निशुश्रोति वचः शुभ्रः सति दाचण्डमुण्डयोः ॥ येष यामाः
संयुगावदूतं देव्या महासुरः ॥ ५६ ॥ इति चेति च वक्तुं वा सांगत्वा वचनात्मम ॥ यथा च
मेतिसंयुक्त्या तथा कार्यं त्वया लघु ॥ ५७ ॥ अथिरुवाच ॥ सतत्र गत्वा यत्रां तैशै लोदेः
शैतिशो जने ॥ तां देवीं नतः यादुश्च शां मधूरया गिरा ॥ ५८ ॥ दूत उवाच ॥ देवी दै

शिवः
३२

तेश्वरः शुभ्रै लोकाय रमेश्वरः ॥ दूतो हं धिषितस्तनत्रसकाशमिहागतः ॥ ६२ ॥ अः
व्याहतातः सर्वायुः सदा देवयोनिषु ॥ निर्जिताखिलदेव्यारिः सद्यदाहं सगुणस्तन ॥ ६३ ॥
॥ मम त्रैलोक्यमखिलं मम देवावशा नुगाः ॥ यज्ञजागानैरुत्सर्वा नुया आमि यथ कथय ॥ ६४ ॥
॥ त्रैलोक्यवररत्नानि मम वश्या न्यैशेयनः ॥ तथैव गजरत्नानि हन्ता देवेन्द्र ताहनं ॥
६५ ॥ क्षीरोदमय नौ जून मेश्वरत्नं ममो मरैः ॥ उच्चैः श्रवससंस्तनं न्युण्णयन्तं समर्थं चण्डिः
तं ॥ ६६ ॥ यानि चान्यानि देवेषु गन्धर्वैर्वरगेषु च ॥ रत्नमुत्तारिणं चूनानि नानि मये वशे ॥ ३२

जने ॥ ६४ ॥ स्त्री रत्नमुत्तारिणं देविलोके मन्यामहे वयं ॥ सा त्वमस्मात्तुया गच्छ यतो रत्नमुः
जो वयं ॥ ६५ ॥ माम्नाममो नु जम्नायि निशुभ्रं मुदविक्रमं ॥ नजत्वं च श्रुत्वा याद्विरत्नमुः
नो सिर्वैयनः ॥ ६६ ॥ य रमेश्वर्यमिदं तुल्यं या यस्मै सत्यरियुहान् ॥ एतद्दुःखं समा लोच्य म
त्यरियुहना मुज ॥ ६७ ॥ अथिरुवाच ॥ इत्युक्त्वा सा नदा देवी गङ्गा श्रीरत्नः स्मिता जगौ ॥
दुर्गा भगवती भद्रा यये दन्ता यने जगत् ॥ ६८ ॥ देखुवाच ॥ सत्यमुक्तं स्तुत्या नो त्रिभि
था किंचित्त्वयौ दिनं ॥ त्रैलोक्या धियनिः शुभ्रो निशुभ्रश्चायि तादृशः ॥ ६९ ॥ किं त्वत्रैय

शिवः
४०

त्युनिज्ञानं मिथ्या न किंचिदनेकं च ॥ अथ नामैतदुद्धिता न्युनिज्ञाया कृतायुरा ॥ १० ॥
यो मां जयति संग्रामे यो मे दयं यो यो हति ॥ यो मे यतिवलो लोके समे जन्तां जविष्यति ॥
॥ ११ ॥ नदा गच्छुः शुभ्रोत्रं निशुभ्रोत्रं महारुरः ॥ मां जिह्वा किञ्चिरेणात्र याणि गच्छातु
मेलयु ॥ १२ ॥ दूत उवाच ॥ अतस्ति प्राप्तिमैवं तं देवि कुहि ममाग्रतः ॥ त्रैलोक्यं कथं
मां सिद्धे दये शुभ्रनिशुभ्रयोः ॥ १३ ॥ अन्येषामयि देव्यानां सर्वदेवानां वैरुधि ॥ निशु
भ्रसमुत्थे देवि किं पुनः स्त्रीत्वमैकिका ॥ १४ ॥ इत्याद्याः सकला देवास्तस्यैषानः

त्रिणिः
४०

संयुगे ॥ शुभ्रादिनां कथनेषां स्त्रीयुयास्तसि समुत्थं ॥ १५ ॥ सात्वंगद्वमयैर्वैर्क्त
याश्च शुभ्रनिशुभ्रयोः ॥ केशाकर्षणविद्वन् गौरवामांगमिष्यति ॥ १६ ॥ देयु
वाच ॥ एवमेतद्वली शुभ्रोत्रं निशुभ्रश्चातिवीर्यवान् ॥ किं करोमि युनिज्ञामेयं द
नालोचितायुरा ॥ १७ ॥ सत्त्वङ्गद्वमयैर्क्त नैयदैतत्सर्वमोहनः ॥ नदा च स्वासुरेर्द
यसंयुक्तं करोतु यन् ॥ १८ ॥ इति श्री मार्कण्डेय पुराणे सार्वणि किमन्तत्र देः
वीमादात्मो ह न वाक्यं ॥ ५ ॥ ॥ अथिरुवाच ॥ इत्यां कर्णवत्तो देयाः सद्गताः

ॐ क्रीं क्रीं क्रीं क्रीं क्रीं फट् स्वाहा ॥ १ ॥

शिवः

४१

मर्षयुरितः॥ समा च स समा गम्य दैत्यराजाय विस्रसत्॥१॥ न स्याद्भूतस्य तद्वा कर्म
कल्याणसुरराट्नतः॥ स क्रोधः यादृ दैत्यानामधिपं धुमलोचनं॥२॥ देधुमलोचनां शु
तं स्वसैन्ययारिवारितः॥ तामानय वत्सा दुष्टां केशकर्षणपिङ्गलां॥३॥ नृन्यरित्राण
दः कश्चिद्विद्वो न्न सनेयरः॥ स ह नृयोऽमरो वापि यद्वोगन्धर्वश्ववा॥४॥ अषि
रुवाच॥ तेनाज्ञयस्तनः शीघ्रं सदैवो धुमलोचनः॥ वृत्तः यस्यां सदृश्याणामसुराणां द
तं ययौ॥५॥ स ह स्थातान्न नो देवी तुं नाचरं संस्थितां॥ जगादौ चैव यादिति मूलं शुभ्रनिः
हि।

चण्डः

४१

शुभ्रयोः॥६॥ नृत्तत्प्रीत्याद्यं न वंती मद्भक्तारमुपैष्यति॥ न तो वलान्न याम्यैष केश
कर्षणपिङ्गलां॥७॥ देयुवाच॥ दैत्यश्वरेण यद्विहो वलवान् वरसं वृत्तः॥ वलान्न यसि
मामैवं ततः किं नैक रोम्ये हं॥८॥ अषिरुवाच॥ इत्येकः सोऽश्वधा वत्तामसुरो धुम
लोचनः॥ दंकारेणैवं तं स्रज्जाकारां मि कांततः॥९॥ अयं कुड्ममहासैन्यमसुराणा
नृथां मि काः॥ ववर्ष सायकैस्त्रीक्ष्णैः स्रथाशक्तियरश्च वैः॥१०॥ न तो दूतसटः को या
त्कृत्वा नादं सु नैरवं॥ ययातां सुरसेनायां सिंहे दिव्याः स्व वाहनः॥११॥ काश्चित्करयुर्ह

शिवः ४२ रेणुदैत्यानां स्योनं चोयरात्रं ॥ आकाशां चोवरेणुं न्याज्येद्यानां शुभदासुरात्रं ॥ १२ ॥
 केषां चित्यानां यामासं नयैः कोष्ठा निकेसरी ॥ तथातरं युरारेणुं शिलान् सिद्धनवान्
 यथक ॥ १३ ॥ विद्धि न वाङ्मिश्रसः कृतास्तेन तथा ॥ ययो चरुधिरं कोष्ठादैवेयां
 धूतकेसरः ॥ १४ ॥ क्षणो न न दलं सर्वं क्षयं नितं महात्मनः ॥ नेन केसरि नैदियां तादृ
 नेनाति कोयिता ॥ १५ ॥ अन्तर्मासुरं देव्या निरुतं धूमलोचनं ॥ वलं च क्षयितं कृत्स्नः
 देवी के शरिणा नतः ॥ १६ ॥ सुकोयदैत्या वियतिः शुभ्रयुष्करितावरः ॥ आजाय

चण्डः
४२

यामासं चनौ चण्डमुण्डो महासुरौ ॥ १७ ॥ हेचण्डहेमुण्डवलेखं दुलैः यरिवारितौ
 ॥ नत्रगच्छतंगत्वा च सासमा नीयतां लघु ॥ १८ ॥ के शोर्षा कथं वद्धा वा यदि वः संश
 योयुधि ॥ नदाशेयायुधैः सर्वै रंरुहै र्विनिरुन्यतां ॥ १९ ॥ नस्यां हतायां दुष्टायां सि
 हेच विनियानिते ॥ शीघ्रमागम्यतां वद्धा गृहीत्वा तामर्थ्यामिकां ॥ २० ॥ इति श्री मार्कण्डे
 यपुराणे सावर्णि के मन्त्रे देवी माहात्म्ये शुभ्र निशुभ्र सेनानी धूमलोचन वधः ॥
 ॥ अथि रं वाच ॥ आजा प्राप्तेन तो दैत्या अण्डमुण्डयुरोगमाः ॥ चतुरंगवलो

ॐ क्रीं क्रीं क्रीं क्रीं फट् स्वाहा ॥ १

शिवः
४३

येनाययुरेन्ययतायुवा^२॥ ददु शु सैननोदेवी मौषडासांयवस्थितां॥ सिंह स्यौय
रिशौलेनु. शुद्धे मरुति काशने॥२॥ तेदु स्यातां समादातु मुद्यमंच कुरु यताः॥
आरु स्यायासिधरा स्त्रयां नोतत्समीयगाः॥३॥ ततः कोयञ्च कारोचै रंभिकाताः
नैरीत्यति॥ कोयेन चास्यावदनं मसीवर्णमञ्जुतदा॥४॥ चूकुटीकुटिला न्नस्याल
लाटफल कादुतं॥ कालीकलारं वदना विनिः कात्ता सियाशिनी॥५॥ विचित्रस्व
दाहधरा नरमालाविभुषणा॥ दीपिचर्मयरीधाना शुक्लमांसानि नैरवा॥६॥ अति

वर्णः
४३

विस्तारवदना जिह्वाललनमिषणा॥ निमग्नारक्तमयना नादाहरितदिश्रुता
॥ सावेगेनाभियतिता घानयन्तीमहासुरान्॥ सौमोसत्रै सुरारीणा मञ्जुयतनः
द्वलं॥८॥ यार्ज्याहाहु श्यादि योवद्यणा समभिनान्॥ समादायै कुरु सैनमुखैः
विशेषवारणान्॥९॥ तथैव योवन्दु रगै रथं सारथिना सह॥ निश्चिद्यवक्रै दशनैः
श्वै र्यन्ति नैरवा॥१०॥ एकं जगद्देवेशु यीवा यामिनि चाथरं॥ यादेनाक्रम्यः
चैवा न्यमु रसान्मयो ययन्॥११॥ तैर्मु क्तानि च शस्त्राणि महास्त्राणि नथासुरैः॥ मु

थर

शिवः
४४

खेनजगादरुषादशनैर्मथितान्यायि^३॥१२॥ वलिनांतद्वलं सर्वमसुराणां महात्म
नां॥ मम ह्यनक्षयं चान्यानेन्यां श्रुतां च यत्तथा॥१३॥ असिनातिरुताः केचित्के
चिद्वद्वदनाडिताः॥ जम्बुविनाशमसुरादन्नायां हिरुतास्तथा॥१४॥ क्षणेन तद्वलं
सर्वमसुराणां त्रियानिनं॥ दृष्ट्वा च एतान् जिह्वावन्ता कालमिति जीवणां॥१५॥ श
रवर्षेर्महाजीमैः श्रीमाक्षीनां महासुरः॥ हृदयामास चक्रे श्चमुण्डः शिष्टैः सह स
शः॥१६॥ तानि च काण्येनेकानि विशमानानि तन्मुखं॥ वचुर्यथा क्वचिन्मानिस्तु

चाण्डः
४४

वकुनिघनोदरं॥१७॥ ततो जहासीति रुषाः जीमं चैरवनादिनी॥ कालीकलौ लवका
नदेदं दशदशनो ज्जला॥१८॥ उत्थाय च महासिंहा देवी च एतमैवावत॥ गृहीत्वा चोत्थः
के शेषं शिरस्त्रिनासिनीं हिनत्॥१९॥ अथ मुण्डो यथावन्तान् दृष्ट्वा च एतन् त्रियानिनं॥ तमैः
यथावन्तयदुमौ साखज्जिह्वतं रुषा॥२०॥ हतशेषं ततः सैन्यं दृष्ट्वा च एतन् त्रियानिनं॥ मुण्डं
च सुमहावीर्यं दिशो जेजे जयातुरं॥२१॥ शिंश्च एव काली च गृहीत्वा मुण्डमैव च॥ या
दय च एतद्दृष्ट्वा मिश्रमनोऽप्यचण्डिका॥२२॥ मया तवात्रौ यदुतौ च मुण्डो महाय

२२

शिवः

४५

शू॥ युद्धयज्ञस्त्रयं शुभं निशुभं च हनिष्यसि॥^{२४} २२॥ अथिरुवाच॥^{२५} तावौ नीनौ नतो दृष्ट्वा
 चामु एतौ महासुरौ॥ उवाच कालीक त्याणी ललीनश्च एतौ कावचः॥^{२६} २४॥ यस्माच्च
 एतौ मुण्डश्च गृहीत्वा तमुयागर्त॥ चामु एतौ नितनौ लोके स्थातुं देवी भविष्यति॥^{२७} २५॥
 इति श्री मार्कण्डेय पुराणे साव हि किमन्व च देवीमाहात्म्ये च एतमु एतव ॥ १ ॥
 अथिरुवाच॥ स एतौ निरुने दैत्यमुण्डं च विनियानिने॥ वरुलेषु च सैन्येषु सः चण्डः
 यिनेषु सुरेश्वरः॥^{२८} १॥ नतः कोयपराधीनचेताः शुभं यतायवान्॥ उद्योगं सर्वसैन्या
 ॐ ह्रीं कृत्स्नाह॥ २ च२

चण्डः

४५

ना दैत्यानामिदिदेशह॥^{२९} २॥ अयं सर्ववलेत्योर्दैः यउशानिरुदायुधाः॥ कमूनाश्च
 रशानिर्निर्गन्तव्यवलेहताः॥^{३०} ३॥ कोटिवीर्याण्यंतासदैसुराणां कुलानिवै॥ शनैकु
 लानिधूमाणां निर्गन्तुममौ जया॥^{३१} ४॥ कालकादौ हतामौ र्याः कालके सारथौ सुरा
 ः॥ युद्धयज्ञानिर्याहुः आज्ञयान्तरितामम॥^{३२} ५॥ इत्याज्ञायां सुरयनिः शुभो नैरवशाः
 सनः॥ निर्जगाम महासैन्यं सहस्रैर्वज्रनिर्घतः॥^{३३} ६॥ आयातं चण्डिका दृष्ट्वा जसिन्ममिनि
 जीषणं॥ ज्यास्वनेः पुरयामास धरणी गगनाच्चरं॥^{३४} ७॥ नतः सिद्धो महाबाहो मनीषः

शिवः
४६

नवाग्रय ॥ घण्टास्वनेनना न्नादा नमो काचोयवृंह यत् ॥ ८ ॥ धनुर्ज्यासिंहघण्टानां नादा
यारिनादिश्रुत्वा ॥ निनादैर्जीषणैः कालीजिघेयविसारितानना ॥ ९ ॥ ननिनादमुं यश्च त्व
दैत्यसैन्यैश्चनुद्दिशं ॥ देवीसिंहस्तथा कालीसरोयैः यारिवारिता ॥ १० ॥ एतस्मिन्ननरे च
यविनाशायां सुरदिवा ॥ नवाग्रयमरसिंहानामेति वीर्यवलान्विताः ॥ ११ ॥ यक्षे शयुविह
स्तुनां तथैन्दुस्तवशक्तयः ॥ शरीरेज्योतिनिकुम्भाज्जड्यैश्चैव कांययुः ॥ १२ ॥ यस्या
देवस्य यद्वयं यथाचुषणवाहनं ॥ न ह देवी ह न ह किं रसुरानयोद्गमयौ ॥ १३ ॥ सेहं

चण्डः
४६

शर

युक्तविमानां येषां ससूत्रकमण्डलः ॥ आयाता वदणः शक्तिर्विज्ञाणा सावित्री यत्ने ॥
॥ १४ ॥ माहेश्वरी वारुणा त्रिशूलवरधारिणी ॥ महाहवतुयां प्राप्ता चण्डलेषा विच
षणा ॥ १५ ॥ कौमारी किरु स्नाचमयूरवरवाहना ॥ योद्धुर्मया यथैदेत्यानमिकायु
दरुयिणी ॥ १६ ॥ नथैव वै श्ववी शक्तिर्गुरुद्वयसंस्थिता ॥ शंखचक्रगदासार्क
खड्गहस्ता नूया यथौ ॥ १७ ॥ यज्ञवाराहमैतुलं कुर्याद्यविजनीहरेः ॥ शक्तिः स
यौ यथौ नत्रवाराहो विजनीतनुं ॥ १८ ॥ नारसिंही च सिंहस्य विजुंती सदृशं वयुः ॥

शिव
४७

या प्रातः तत्र सदा दायः क्षिप्रं नक्षत्रं संहतिः ॥ १८ ॥ वज्रहस्ता न चैवैव न्दी गजराजो यरिः
स्थिता ॥ या प्रातः सहस्रं नयना यथा शकुन्तलैवैव सा ॥ २० ॥ नतः यरिवृत्तस्तानि रिंशा
नो देवशक्तिभिः ॥ हन्यन्तामसुराः शीघ्रं समं यीत्यां हचण्डिकां ॥ २१ ॥ नतो देवा
शशिरात्रुविनिःक्रान्तिजीवणा ॥ चण्डिका शक्तिरन्त्या शिवाशतनिनादिः
नी ॥ २२ ॥ सा चोद्दहं मज्जति तस्मां शानं मेयराजिता ॥ हतत्वं हं जगदन्त्या श्च शुभ्र
निशुभ्रयोः ॥ २३ ॥ कुहिं शुभ्रं निशुभ्रं दानवा वैतिगर्वितौ ॥ ये चान्ये दानवास्तत्र

चण्डः
४७

सुखाय समुपस्थिताः ॥ २४ ॥ त्रैलोक्यमिन्दोलनता देवाः सन्नुद विवृजः ॥ सुयंययाः
नयानालयदिजीवितुमिच्छन् ॥ २५ ॥ वलावसेयादयश्चेद्भवन्तो युष्मकांक्षिणः ॥ नदांगः
हृतं नृयुक्तुमिच्छन् ॥ २६ ॥ यतो नित्यं नैवेद्यं न जया देवा शिवः स्वयं ॥ शि
वद्वर्तनिलोके स्मिन् स्तनः सारथ्यानिर्माणता ॥ २७ ॥ नैयि शुक्लावचे दिव्या स्तव्या रथानं महा
पुराः ॥ अमर्षा पुरितो युष्मन्त्रकात्यायणा स्थिता ॥ २८ ॥ नतः युष्मन्ममैवांगे शरशश्च स्थि
रुष्टिभिः ॥ ववर्षु रूढनामर्षा स्नाने वीर्ममरा रयः ॥ २९ ॥ साचनत्युहि नान्वाणां शूलच

३२

शिवः
४८

कथरश्चवान् ॥ विदेदलीलयामानः वनुर्मुक्तैर्महेशुभिः ॥ ३० ॥ नखांगुनस्तथा काली
शूलयानविदारितान् ॥ खट्वाङ्गयोधितां श्रीं शीनं कूर्चनीयचरत्तदा ॥ ३१ ॥ कमण्डलु
जलाक्षेयं नवीर्यान्तौजसः ॥ वृक्षाणां चां करोद्धुनयेनयेन संधावति ॥ ३२ ॥
माहेश्वरी त्रिशूलेन तया चक्रेण वैश्रवी ॥ दैत्यान् जघान कौमारी तया शशाङ्गिनी कोय
ना ॥ ३३ ॥ ऐन्द्री कुलिशयानेन शनैर्देव्या दानवाः ॥ येन च विदारिताः पृथ्वा रुधिरौ
चयवर्षिणाः ॥ ३४ ॥ तुण्डयुहारविध्वस्ता दंष्ट्रा युक्षत वक्षसः ॥ बरारुमूर्त्त्या न्यय

चाण्डः
४८

नैश्चक्रेण च विदारिताः ॥ ३५ ॥ नखैर्विदारितां श्रीं न्या न्नक्षयनी महारौ सुन्द ॥ नारसिं
हो च चारो जौ नादायूष्मदिगम्बरा ॥ ३६ ॥ चाण्डहस्तैरसुराः शिवदूतानि दूषिताः ॥ ये
तुः पृथिव्यां यतिनां स्तां सुरादाय सातदा ॥ ३७ ॥ इति मातृगणां कूर्चं मर्दयन्तं महासुरान्
॥ दंष्ट्रा न्यायौ च विवै नै शुद्धेकारि सैनिकाः ॥ ३८ ॥ यरायणयरा नृक्ष्म दैत्यान्मातृगणाः
विदारितान् ॥ योद्धुर्मन्या ययौ क्रुद्धो रक्तवीजो महासुरः ॥ ३९ ॥ रक्तविन्दु र्यदा जुमौ यततः
स्य शरीरतः ॥ समुत्पन्ननिमिदित्यां नित्यमानं सदा सुरः ॥ ४० ॥ युयुर्वेस गदायाणि वि

शिवः

४२

दुःशशा महासुरः ॥ नतश्चैकीस्त्वजेण रक्तवीजमैता उयत् ॥ ४१ ॥ कुलिशे नौहनस्थौ
भुनक्त्युमावशोणिनं ॥ समुत्तस्थस्तनो यो धास्तद्व्यास्तन्य राक्रमाः ॥ ४२ ॥ यावत्तुः
यतिनालस्य शरीरादृक्तविन्दवः ॥ नावंनः वयुषा जानास्तदीयवस्तविक्रमाः ॥ ४३ ॥
नेचीयियुधुस्तत्रयुरुषारक्तसंभवाः ॥ समं मान्त्रिरेत्तुगुं शस्त्रयातां निमिषणं ॥ ४४ ॥
युनश्चैव जयातेन सतमस्य शिरो यदा ॥ ववाहरक्तं युरुषास्तनो जानाः सहस्र
शः ॥ ४५ ॥ वैश्रवी समरे चैनं चक्रेणां निजघानह ॥ गउयाता उयामास रेडानमसुरे श्वः

चण्डः

४२

रा ॥ ४६ ॥ वैश्रवी चक्र निजघानह रुधिरस्रावसम्रवैः ॥ सहस्रशो जगद्यायं नन्युमापौर्महा
सुरैः ॥ ४७ ॥ शशाजघान कौमारी वारादा च नचासिना ॥ माहे श्वरी त्रिशूलेन रक्तवीजं
महासुरं ॥ ४८ ॥ सचीयि गदया दैत्यः सचीय वौहनन्यथक् ॥ मातुः कोयसमाविशेर
क्तवीजो महासुरः ॥ ४९ ॥ नस्थाहनस्य वदुषा शक्तिश्रुतादिभिर्भुवि ॥ ययानयो वैर
क्रौञ्चसैनाना सन् शानशोः सुरैः ॥ ५० ॥ नैश्चासुरास्तस्मिन् नैरुः सकलजगत् ॥ या य
मां सीतने दिवा जयमां जगु रन्तमं ॥ ५१ ॥ तान्निषण्णान् सुरान् दृष्ट्वा चण्डिकाया हसन्तरां

शिवः

५०

॥ उवाच काली श्चासुते विस्तरं वदनं कुरु ॥ ५३ ॥ मरुत्सुयानसमुद्रा जलविन्दुमहासुर
न ॥ रक्तविन्दोः युती हन्तं यत्रै नानेन वेगिता ॥ ५२ ॥ मलयका चरं रणे न दृश्यन्ता न
हासुरान् ॥ एवमेष क्षयै न्यः क्षीण रक्तो गमिष्यति ॥ ५४ ॥ मक्षमाणस्तथा चोय
न चोत्थायन्ति चायरे ॥ इत्युक्त्वा तान् देवी शूलेन निजघानन ॥ ५५ ॥ मुखेन काः
लीजगृहे रक्तबीजस्य शोणितं ॥ नतो सा वा जघानाथ गडयानत्र चण्डिका ॥ ५६ ॥ न
चास्यावेदना श्चक्रे गडयानो रक्षिकर्मणि ॥ न स्याद्दन्तस्य देहान्तु वड सुसावशो नितं ॥

चण्डिकाः
५०

ॐ श्री कौंकै फट् साहा ॥ ५

॥ ५७ ॥ यतस्ततस्तद्वक्त्रेण चामु एतस्मिन् यद्वति ॥ मुखे समुद्रनाथे स्थारक्तयानामहासुराः ॥
५८ ॥ नांश्च खादार्थं चामु एतस्मिन् यतश्च शोणितं ॥ देवी शूलेन वज्रेण वाणै रसिजिर्माश्रि
ः ॥ ५९ ॥ जघान रक्तबीजं तं चामु एतस्मिन् शोणितं ॥ स ययानमदीष्टे स स्रसंघसमाह
तः ॥ ६० ॥ नीरक्तश्च मदीयातरक्तबीजो महासुरः ॥ नतस्तैरुषमंतुलमवाप ह्रिदशाः
नृप ॥ ६१ ॥ तेषां मानु गणो जानो ननत्तैश्च अदोहनः ॥ ६२ ॥ इति श्री मार्कण्डेय पुराणे सप्त
वर्षिके मन्त्रे देवीमाहात्म्ये रक्तबीजवधः ॥ ८ ॥ ॥ राजोवाच ॥ विचित्रमिदं

ॐ कौंकै कुं वक्तां वनिस्वाहा ॥ १

शिवः
५१

मौर्यातं जगवस्तुतममं ॥ देवाश्चरितमादात्म्यं रक्तबीजववाश्रितं ॥ १ ॥ मूर्यश्चैवः
मौर्यं श्रोतुं रक्तबीजेनियानिते ॥ चकार शुभ्रो यत्कर्मनि शुभ्रं श्रौतकोयनः ॥ २ ॥ अखिर
वाच ॥ चकार कोयमंतुलं रक्तबीजेनियानिते ॥ शुभ्रां श्रोतनि शुभ्रं श्रुतेयं नोयुवाहवे ॥ ३ ॥
॥ हं न्यमानं महासैन्यं विसाक्यमर्षमुद्धरुत ॥ अन्धवावनि शुभ्रां यमुश्यां सुरसेनय ॥ ४ ॥
॥ तस्यां गनं स्यायुष्टेयाश्च योश्च महासुराः ॥ संदक्षौ सुयुताः उद्धाहनु देवीमुयाये
युः ॥ ५ ॥ आजगाम महावीर्यः शुभ्रां यिस्तव लैरुतः ॥ निरुनु चण्डिकां कोयात्कृत्युद्धनु चण्डः ॥ ५१

मान्त्रिः ॥ ६ ॥ ततोयुद्धमैनीवी सा देवा शुभ्रनि शुभ्रयोः ॥ शरवर्षमैनीवीं गुं मेघयोरि
ववर्षतोः ॥ ७ ॥ विदेदास्त्रां हरां स्त्राभ्यां चण्डिकां स्वशरोत्करैः ॥ नाउसामास चाद्रिं श
स्त्रैश्चैरसुरैश्चरौ ॥ ८ ॥ निशुभ्रो निशितं स्वप्नं चर्मचां दायं सुयुजं ॥ अनाउयं सुद्धिं सिंहं हं
यावाहनमुत्तमं ॥ ९ ॥ नाडिते वाहनं देवी स्वरये एणं सिमुत्तमं ॥ निशुभ्रस्यां शुचिं दे
चर्मचां यं च चक्रं ॥ १० ॥ द्विने चर्मणि स्वप्ने च शक्तिं चिह्नं सोऽसुरः ॥ नामैयां स्याद्वि
धाचक्रं चक्रं नौ निमुखागतां ॥ ११ ॥ कोयेमानो निशुभ्रो यं शूलं जयाहदानवः ॥ आ

शिवः
५२

यानं मुष्टिधानेन देवीन श्रीर्यै चैव यत् ॥ १२ ॥ आदायां च गदां सोर्यां च क्षेत्रं चण्डिकां युति ॥
सौर्यदेव्यां चिह्नं लेनं चिन्नां च स्मृतं मां गता ॥ १३ ॥ ततः परं शुद्धं सत्तमं यानं देव्युद्भवः
॥ आदृत्य देवीयाणौ चैर्यानयनं भूतले ॥ १४ ॥ तस्मिन् नियतिते च मौ निशुभे निमति क्रमे
॥ जान र्योती वसं कुडः युययौ हनुमं मिता ॥ १५ ॥ सरथस्थं सौम्यं चैव र्हीनयं मायुवै
॥ शुजैरं स्नाजिरं तु लै र्यायां शेषं वज्रौ न नः ॥ १६ ॥ तमं यानं समाहो क्य देवी शंखमः
वादयन् ॥ आशु चैव यिधनुषश्च कारांती वदुः सह ॥ १७ ॥ यूरयामास ककुभो निजघर्ष

चण्डिका
५२

स्वनेन च ॥ समस्त देव्यै सैन्यानां न जो वध विधायिता ॥ १८ ॥ ततः सिंहो महानादैः स्ना जि
नैः नमदा मदैः ॥ यूरयामास गगणां गां न यो यदि शो दश ॥ १९ ॥ ततः काली समुत्पत्ता गः
गणां ह्यमं ता उच्यते ॥ कराभ्यां चिन्ना देव्या स्मृता स्तेति रोहिताः ॥ २० ॥ अष्टादश सः
मं शिव शिव दुती च कारं ह ॥ नैः शदै रं सुरास्त्रैः शुभ्रैः कोयं परं ययौ ॥ २१ ॥ दूरान्मां हि
सुनिष्ठं निःश्याजहारौ मिता येदा ॥ तदा जयन्ती भिदुतं देवै रं शसं स्थितैः ॥ २२ ॥ शुभ्रे
नी गन्धया शक्तिं मुक्तां ज्वालाति भीषणा ॥ आया नी वदुः कुटाभा सानिरस्ता महोत्सवा ॥ २४ ॥
का २

शिव
५३

॥ २२ ॥ सिंहनादेन शुभ्रस्य यायं लोकत्रयान्नरं ॥ निर्घानिनिस्त्रनोद्योरो जितवानेवः
नीयते ॥ २४ ॥ शुभ्रमुक्तो रान्दे वीशुभ्रस्तत्पुहितां रान् ॥ विदेदस्वसरे रैरैः श
तशौथसहस्रशः ॥ २५ ॥ नूनः साचण्डिका कृत्वा श्लेतां भजयाननं ॥ सनदीं निरुतोः
चमौ मूर्धितो निययानहं ॥ २६ ॥ नतो निशुभ्रसंयाय चेतना मीतकामकः ॥ आजयान
शरैर्देवी काली के शरिणां नथा ॥ २७ ॥ युनश्च कृत्वा वाङ्मना मयूतं दनुजेश्वरः ॥ चक्राः
यूथेन दितिजः शूदयामास चण्डिकां ॥ २८ ॥ नतो जगवती कृत्वा दुर्गा दुर्गा मूर्तिना शि

चण्डिकाः
५३

नी ॥ विदेदतानि चक्राणि स्वशरैः सायकां भूतान् ॥ २९ ॥ नतो निशुभ्रो वेगेन गदामां द
यचण्डिकां ॥ अथावा वनवैह नुदैत्यसेना समावृतः ॥ ३० ॥ तस्यायतनं शर्वाङ्गु गदाः
विदेदचण्डिकां ॥ स्वप्नेन शिखारैणा सच शूलं समाददे ॥ ३१ ॥ शूलहस्तं तन्मायानं नि
शुभ्रमैराह नं ॥ हृदिविद्याधं शूलैर्न वेगा विदेन चण्डिका ॥ ३२ ॥ जित्वा सनत्सु शूलै
न हृदयानिः सुतो यैरः ॥ महाबलं महावीर्यं त्रिष्टेति युरुषो वदन ॥ ३३ ॥ तस्यः
निष्कामतो देवी यरु स्य सनवत्ततः ॥ शिरश्चिदेदस्वप्नेन नतो सार्वयन दुवि ॥ ३४ ॥

मङ्ग

शिवः
२४

नतःसिह शुखादौयंदं सु न्न शिरोधरान् ॥ अशुरांस्तथाकाली शिवदूतीन
थायैरान् ॥ ३५ ॥ कौमारीशक्तिनिर्जिताः केचिन्नेष्टुर्महासुराः ॥ वृक्षाणांमन्त्रय
नेनजोयेनीयोनिराकृताः ॥ ३६ ॥ माहेश्वरीनिश्चलेनभिन्नाः येनस्तथायैरे ॥ वाराह
तुण्डघातेनकेचिन्नुसीकृताः सुवि ॥ ३७ ॥ शृणुष्वश्रुतक्रेणवैष्णवादानवाः कृताः ॥
(नारसिंज्यातथादैत्यानरैरुगैश्चिदारिताः ॥ ३८ ॥ वज्रैर्विद्धाहस्तागुविमुक्तेननथायै
रे ॥ शिंहहासेश्चदंकारैः सिंहेनचनियानयत् ॥ ३९ ॥ केचिद्विनेष्टुरसुराः केचिन्नेः

वृष्टिः
२४

ॐ क्रीं क्रीं कुं वक्राम विष्णु साहा ॥ १
समहाहवे ॥ नशिनाश्चायैरेकाली शिवदूतीमगाधियैः ॥ ४० ॥ इति श्रीमार्कण्डेय
पुराणे सावर्णि केमन्त्र नरे देवी माहात्म्ये निष्पन्न वचन ॥ २ ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥ निः
शुभ्रानिह नंदं दृष्ट्वा ज्ञानरंयाण संमितं ॥ हन्यमानं वलं चैव शुभ्रः कुडौ विविधचः ॥
॥ शुभ्र उवाच ॥ वसावलेया दूष्टेनं मादुर्गैर्गर्वमां वह ॥ अथासां वलमांश्चिन्त्य
यसैयानिमानिनी ॥ २ ॥ देव उवाच ॥ एकैवाहं जगत्त्रिद्वितीया काममायैरा ॥ यरैयतां
दुष्टमयैव विशन्त्यामदिभुतयः ॥ ३ ॥ (नमो भगवते वासुदेवाय ॥ २ ॥
ॐ श्री कृष्णाय नमः ॥ २

शिवः
५५

स्वालयः॥ तस्या देव्यास्तनौ जगत्पुरैकैवासात्तदाभिका॥४॥ देयुवा॥ अहं विभुत्वावदुः
जिह्विरुहयैर्यदास्थिता॥ तत्संहतं मयैकैवातिष्ठाम्यौजोस्थिरोभव॥५॥ अविहवाच॥
ततः प्रवृत्ते युद्धं देवाः शुभस्य सौजन्योः॥ यश्यातां सर्वदेवानां मसुराणां च दारुणां॥६॥
॥ शरवर्षैः शिनैः शस्त्रैस्तथास्त्रैश्चैव दारुणैः॥ तयोर्धुमं धुमं यः सर्वलोक नयंकरं॥
॥७॥ दिव्यान्मैत्रानि शतशो मुमुक्षुर्देवानां योभिका॥ वनञ्जना निदैत्येभ्यस्तनूना गानः
कलमिः॥८॥ मुक्ता निनेन चास्त्राणि दिव्याणि परमेश्वरी॥ वनञ्जली तयैवोयं दुर्कारो

शिवः
५५

शरणादिभिः॥९॥ ततः शरशतैर्देवीमां हृदयं तस्य सूरः॥ सायितं न्युयिता देवी च
उच्चैर्देवैर्बुभिः॥१०॥ द्विने वनुषिदैत्येभ्यस्तथा शक्तिर्मया ददे॥ चिह्नं देवैर्चक्रैः
नामैर्यथा करे स्थितां॥११॥ ततः खड्गमुयादाय शतचक्रं च जानुमत्॥ अग्रावावत्त
दा देवैर्देव्यानां मधियेश्वरः॥१२॥ तस्यायनं तयवां शुखं चिह्नं देवैर्चक्रैः॥ वए
धुक्कैः शिनैर्वाणैश्चर्मैर्वाक्करामत्॥१३॥ अश्वांश्च यातयामास रथं सारथिना स
ह॥ हताश्वः सतदा देव्याश्च नयन्ता विसारथिः॥१४॥ जगद्गुहं घोरं ममिका नि

शिवः
५६

वेर^{१५}
धनो यतः॥ चिद्धे दायततस्तस्य मुद्रां निशिनैः शरैः॥ १५॥ नर्थायि सां ज्यवावन्तां सुवि
मुद्रमो गवान्॥ समुष्टिं यानयामास हृदये दैत्य युंगवः॥ १६॥ देव्यास्तं चोयि सा देवान्
लेनो रस्य ता उयत्॥ नलय हारा निरुतो निययान्तमदीनले॥ १७॥ सदैत्य राजः सह
सायुनरै वनयो स्थितः॥ उत्तय च युग ह्यो चै देवी गगण मी स्थितः॥ १८॥ नर्थायि साः
निरावारा यु युवैनेन चण्डिका॥ निरुद्धं खेन ददैत्य श्रण्डका चयूरस्थरं॥ १९॥ चक्रंतः
यथमं युद्धं मुनि विस्मयकारकं॥ नतो निरुद्धं लु विरं कृत्व निनामिका सह॥ २०॥ उः

चाण्डः
५६

न्याद्यं जामयामास चिद्धे यधरणीनले^{२४}॥ संहियो वरणां यायामुष्टिमुद्रमो वे गवान्॥ २१॥
॥ अच्यवावत दुष्टात्मा चण्डिका निधने देया॥ नमो यान्तं नतो देवी सर्वदैत्य जने श्वरं॥
२२॥ जगत्यां यानयामास जिन्वा श्रुते नवक्षसि॥ संगता लुः ययानो यं दिदी श्रुता गवा
क्षितः॥ २३॥ चालयन् सकलां यथो सा विद्धी यो सयधनां॥ नतः युसन्नमं स्थितं हनेनः
स्मिन् दुरात्मनि॥ २४॥ जगत्स्वाख्या मती वाय निर्मलं चो नव नृज॥ उत्तयानमेद्याः साः
काये यागां सस्ते शमं ययुः॥ २५॥ सरितो मार्गवाहिन्य स्रथां शुभ्रे नियानिते॥ नतोः

शिवः
५७

देवगणास्सर्वे हर्षनिर्भरमानसाः ॥ २६ ॥ वज्रवृत्तिरुनेतस्मिन् गन्धर्वी ललितं जय
ः ॥ अवाहयं स्रष्टुं वा नैनं नृत्तुं श्रीं स रोगाणां ॥ २७ ॥ वदुः युगाय स्रष्टुं वा ताः सुयुजो
नृदिवाकरः ॥ जज्वलु श्रीं गयः शान्ताः शान्तिदिग्गजनिनस्तनाः ॥ २८ ॥ इति श्री मार्क
ण्डेयपुराणे सावर्णि के मन्त्रे देवीमाहात्म्ये शुभ्रवध ॥ १० ॥ ॥ अथिरुवाच ॥
॥ देव्या रुनेतत्र महासुरेन्दुसेन्द्राः सुरावक्रियुरोगमास्तां ॥ कात्यायनोत्तुष्टुवृद्धिस्त
जादिकाशिवक्रावुविकाशिताशाः ॥ १ ॥ देवा उवाच ॥ देवि ययनात्तिरुदरे यसीदयः
ॐ श्रीं श्रीं श्रीं कुरु स्वाहा ॥ २

चापः
५७

सीदमानर्जगतो शिवलक्ष्य ॥ युसीदं विष्णुश्चरित्यादि विश्वं त्वमीश्वरी देवी चराचरव
त्स्य ॥ २ ॥ आधारं तु ताजगतस्त्वमेकामहीस्वरुयेणायनः स्थितासि ॥ त्रयांस्तस्यास्थ
नया त्वयै न दायायते हस्तमेतं घातये ॥ त्वं वैष्णवी शक्तिरैनं नृवीर्षा विश्वस्य वाजं धरः
मौसिमाया ॥ समो हितं देवी समस्तमेतत् त्वं वैययनात्तु विमुक्तिहेतुः ॥ ४ ॥ विद्याः स
मस्ता स्रवदेवि नेदाः स्त्रियः समस्तः स ताजगतु ॥ त्वयै कयायूरिनमै मयै नत् कानि
स्तुतिस्तव यरायरोक्तिः ॥ ५ ॥ सर्वं नृनां सदा देवास्तर्जमुक्तियदायिनी ॥ त्वं सुताः

क२

शिवः
५८

सुनयेकावा जवन्नुयर मोक्तयः ॥६॥ सर्वस्य वृद्धि रुयेण जनेन संहृदि संस्थिते ॥ स्व
र्गाय वृद्धि देवे विना रायणि न मोक्षते ॥७॥ कलाका सादिरुयेण यरिणामयुदायि
नी ॥ विश्वस्यै यर नौ शक्ति नारायणि न मोक्षते ॥८॥ सर्वमङ्गलमङ्गल्ये शिवे सर्वार्थ
साधिके ॥ शरण्ये शिवके रि नारायणि न मोक्षते ॥९॥ सृष्टिस्थिति विनाशानां शक्ति
सुते सनातनि ॥ गुणायुगमये नारायणि न मोक्षते ॥१०॥ शरण्यगनदी नार्त्तः
परित्राणाय रायणे ॥ सर्वस्यार्त्तहरे देवि नारायणि न मोक्षते ॥११॥ हंससुक्तविमान

चण्डिः
५८

श्री ३

सूत्र

स्वेव साणिरुयधारिण ॥ कौशाग्रः क्षरिके देवि नारायणि न मोक्षते ॥१२॥ विश्वतंच
आदिधरे मदावृष जवाहिनि ॥ मादे श्वरी रुयेण नारायणि न मोक्षते ॥१३॥ मयुरः
कुक्कुटवृते मदाशक्ति धरे नये ॥ कौमारी रुयसंस्थाने नारायणि न मोक्षते ॥१४॥ शंख
चक्र गदा सार्ङ्ग गृहीत यरमायुधै ॥ युसीदवै श्वरी रुये नारायणि न मोक्षते ॥१५॥ गः
हीतो यमदा चक्रे दंष्ट्रो दंतवसुधरे ॥ वराह रुयीति शिवे नारायणि न मोक्षते ॥१६॥
वृसिंहरुयेणो गेण हनुं देत्यानूकतो यमे ॥ त्रैलोक्यत्राण संहिते नारायणि न मोक्षते ॥१७॥

शिवः
५२

॥१७॥ किरीटिनिमहावज्रं सह सुनयनो ज्वले ॥ वनयाणाहरे चैव नारायणानमोस्तुः
ने ॥ १८ ॥ शिव इति स्वरूपेण हतदैत्यमहावले ॥ घोररूपेण महाबाहो नारायणानमोस्तुः
स्तुते ॥ १९ ॥ दंष्ट्राकरालवदनं शिरोमालाविभूषणं ॥ चासुते सुहृदमयने नाराय
णानमोस्तुते ॥ २० ॥ लक्ष्मिं लज्जे महविशं शुद्धं युष्टं स्वर्णं कवे ॥ महारात्रिमहाविः
शे नारायणानमोस्तुते ॥ २१ ॥ मेघे सरस्वतिवरं भुक्तिवाञ्छविनामसि ॥ नियतेत्यं यसी
देशे नारायणानमोस्तुते ॥ २२ ॥ सर्वस्वरूपे सर्वेशे सर्वशक्तिसमन्विते ॥ जयम्

चण्डः
५२

स्त्राहि नो देवि दुर्गे देवि नमोस्तुते ॥ २३ ॥ यत्नतः वदनं सौम्यं लोचनत्रयं सुषितं ॥
यातुनः सर्वभुतेभ्यः कात्यायणानमोस्तुते ॥ २४ ॥ ज्वालाकरालमृत्युगर्भेशो वासुर
सूदनं ॥ त्रिशूलं यातुनो जिते भद्रं काशिनमोस्तुते ॥ २५ ॥ दिनस्त्रिदैत्यतेजांसि स्तने
नो दूर्यया जगत् ॥ साध्याणां यातुनो देवि याये नो नः सुतानि च ॥ २६ ॥ असुरास्तु
सायंकं चर्चिनस्त्रि करैः ज्वले ॥ शुभाय स्वप्ने न वतु चण्डिके त्वो न तावय ॥ २७ ॥ रोगा
नं शोषानय हं सितुष्टं रुष्टा तु कामांसकलानं नो हन्त ॥ त्वामो श्रितानां न विषं नरा

शिवः

३०

एणां त्वामाश्रिताः स्यान्प्रयतां यथांति ॥ २८ ॥ एतन्मृतं यत्कदनं त्वया यत्तु ममाद्विषां देवि
 महासुराणां ॥ त्वयैरैणैकैर्बहुधात्ममूर्तिरुत्तमैर्विकेतनैः यकरोति कान्या ॥ २९ ॥ वि
 शालुशास्त्रेषु विवेकदीपे स्यात्प्रयुक्ता केयुचकात्तु दद्यात् ॥ ममत्वगन्तैर्तिमहावका
 रे विजामयन्ते न दत्ता वविश्वं ॥ ३० ॥ रक्षांसि यत्रोय विषाश्च नागा यत्रैरयोदस्युतः
 तानियत्र ॥ द्वावानलो यत्र नथाश्चिमलो नत्र स्थितान् त्वयिरियासि विश्वं ॥ ३१ ॥ विश्वेश्वरा
 त्वयिरियासि विश्वं विश्वामिकाचारयसीति विश्वं ॥ विश्वेश्वरं या जवती जवन्ति विश्वं

वशिष्टः

40

म२
प्रथमं चिन्तयि जन्मि नमः ॥ २२ ॥ देवि युसी दय रिपाल यनो रिजाने त्रित्यं यथा सुरवर्ष
दधुनैव सद्यः ॥ या यानि सर्व जन्तामुणमन्नया शु उत्यान या कजनितां म होय सर्मा
न ॥ २३ ॥ य एता एतां य सी दन्तं देवि विश्वान्ति हरिणि ॥ त्रैलोक्य वासिनामी त्रैलोक्यानाम्बर
दा नव ॥ २४ ॥ देव वा वा विरदा हं सुरगणा वरं यन्मन सैद्धय ॥ नद एधु धु य इमि जः
गता मुय कारकं ॥ २५ ॥ देवा उतुः ॥ सर्व वा वा यन्मनं त्रैलोक्य स्थितेश्वरि ॥ यवमैः
नक्षत्राकार्यमैस्मैरिविनाशनं ॥ २६ ॥ देव वा वा वैव स्वर्ते नरे या ये अष्टा विंशति मेयु

शिवः

६२

गं ॥ शुभो निशुभश्चैवाचार्यं न्यमो ते महासुरो ॥ ३७ ॥ नन्दगोयगृहे जानाया शोदागर्व
संभवा ॥ नतस्तौ नाशायामि विंशान्ननिवासिनी ॥ ३८ ॥ युनरैर्यातिरौडेण रुयेण
यथिवीतले ॥ अवतीर्यह निशामि वैयचित्तां सुदानवान् ॥ ३९ ॥ भक्षयन्त्याश्च तान्
यान् वैयचित्तां महासुरान् ॥ रक्तादन्तानविशान्निदाडिमीकुसुमायमाः ॥ ४० ॥ ततो
मादेवताः सग्रेमर्त्यलोकात्मानवाः ॥ सुवन्नोवाहरिषान्ति सततं रक्तदन्ति कां ॥ ४१ ॥
॥ शूयश्च शतवारिक्यामैनाहृष्ट्यामै नं नसि ॥ मुनिभिः संतुता चूमौ समविशामौ

चण्डः

६२

योनिजा ॥ ४२ ॥ ततः शतेननेत्राणां नरीक्षिष्यामि यत्तु नान् ॥ कीर्त्तयिष्यामि मनुजाः
शताक्षीमिति माननः ॥ ४३ ॥ ततो रुर्मैखलं लोकमाम्मदेहसमुद्रवैः ॥ नविश्यामि सुरैः
शाकैरावृष्टैः प्राणधारकैः ॥ ४४ ॥ शाकमुरीति विख्याति नदायास्याम्यैरुमुवि ॥ त
त्रैवैवविश्यामि दुर्गमाख्यामहासुरं ॥ ४५ ॥ दुर्गादेवीति विख्यातं तन्मनामं नविश्याः
ति ॥ युनश्चाहं यदा जीमं रुयं कृत्वा हि मातले ॥ ४६ ॥ रक्षांसि नक्षत्रिष्यामि मूनीनां त्र
णकारणान् ॥ तदामामुनयः सर्वे स्त्रीषा नानमुमूर्त्तयः ॥ ४७ ॥ जामादेवीति विख्यातः

शिवः

६२

नमो नाम न विद्यानि ॥ यदा रूपा रूपा लोको महावाचा कुरिष्यति ॥ ४८ ॥ नदा हं आमः
रं रुयं कृत्वा संखेय यद्यदं ॥ त्रैलोक्यं सारुता र्था यं व विद्यामिमहा सुरं ॥ ४९ ॥ आमः
शान्तिं च मां लोकास्तदा स्तोत्रा न्निसर्वतः ॥ इत्यं यदा यदा वाचा दानं वो न्या न विद्यानि ॥ ५० ॥
नदानं दातव्यं नार्या हि कुरिष्याम्यरि संक्षयं ॥ ५१ ॥ इति श्री मार्कण्डेय पुराणे सावः
स्त्रिके मन्त्र रे देवा माहात्म्ये शुभ्र निष्ठु व धा न्नर नारायणि स्तुतिः ॥ ११ ॥ ॐ ॥ चण्डिः
देव वाचा यमिः स्तवैश्च मानि न्यो स्तोत्रा न्नैः समाहितः ॥ न स्या हं सकलान्मावा न्नमयि ॥ ६२ ॥
ॐ ऊं ऊं ऊं कट्वाहा ॥ १ ॥

शाम्य संशयः ॥ १ ॥ मधुकैटवनाशश्च महिषा सुरघातनं ॥ कीर्त्तयिष्यन्ति येन ददं शुभ्र
निष्ठु मयोः ॥ २ ॥ अस्मिन् चतुर्दश्यां नवम्यां चैकं चेतसः ॥ शोषान्ति चैव येन ज्ञानं
ममात्म्यमुत्तमं ॥ ३ ॥ ननेषां दुःकृतं किं श्रुदुष्कृतो न्या न चोद्यदः ॥ न विद्यानि न दारि
द्र्यं न वै वै विद्यो जनं ॥ ४ ॥ शत्रु नो न जय न स्यादस्यु नो वानरा जनः ॥ न शस्त्रा न न
तो यौघा न्न दानि न स्यु विद्यानि ॥ ५ ॥ न स्यात्कर्म न त्मा हात्म्यं यठितं वां समाहितैः ॥
श्रान्तं च सदा न ज्ञाय रं स्व स्थायनं मरुतं ॥ ६ ॥ उयस गन्ति शेषां लुप्तं माहा मारी स सु

शिवः

६३

इवान् ॥ तथात्रिविधं न्यातमादात्म्यं शमयेन्मम ॥ ७ ॥ यत्रैतन्नयनेसमाप्तिः न्यः
मौयननेमम ॥ सदानेनहिमोक्षमिसान्निध्यं नत्रमिस्थितं ॥ ८ ॥ वलियुदानेयजायामि
कार्यमहोत्सवे ॥ सर्वममैतच्चरितं सुचार्यं द्वायमेव च ॥ ९ ॥ जानता जानता वायिवात
युजान्ता कृता ॥ युतिदिशाम् दंयीत्यावक्रिहोमं तथा कृतं ॥ १० ॥ शरकासेमदायजा
क्रियनेयाचवार्षिकी ॥ तस्याममैतन्मादात्म्यं शुक्लान्नकिसमम्वितः ॥ ११ ॥ सर्ववाधाविः
निर्मुक्तोचनवाच्यलुताचनः ॥ मनुष्यामस्यसादेनत्रविद्यतिनसंशयः ॥ १२ ॥ शुक्लाम

चण्डः

६३

मैतन्मादात्म्यं तथाचोत्तयः शुजाः ॥ यराक्रमश्चयुद्धेषु ॥ जायतेनिर्वयः युमान् ॥ १४
॥ १३ ॥ रियतः संक्षयं यान्ति कल्याणं त्रौययद्यते ॥ नन्दतेचकुलंयुं शांमादात्म्यमम ॥ एव
तां ॥ १४ ॥ शान्तिकर्मणि सर्वत्र तथा दुःस्वप्नदर्शने ॥ गृहयागसुचौ गालुमादात्म्यं शरणं
यात्मम ॥ १५ ॥ उयसर्गः शमं यान्ति गृहयागश्चदारुणाः ॥ दुःस्वप्नश्च नृनिर्दुष्टं सुः
स्वप्नमुयजायते ॥ १६ ॥ तालुगृहानिभुतानां तालानां शान्तिकारकं ॥ संघान्नेदेतन्
णामैत्रीकरणमुत्तमं ॥ १७ ॥ दुर्वृत्तानामैशोषानां तालानि करम्यरं ॥ रक्षोभुत

शिवः
६४

यिशाचानां यथ न दैवताशनं ॥ १८ ॥ सर्वममैतन्माहात्म्यं मम सन्निधिकारकं ॥ यद्युपुष्य
र्घ्ययैश्च गन्धदीपैस्तर्प्योक्तमैः ॥ १९ ॥ विद्यायाश्च जनेहोमैः युद्धाणां चैरुत्तिशं ॥ अथैव
विधिवैवेगैः युदानैर्वत्सरेणाया ॥ २० ॥ यानि मीक्रयते सांस्मिन्सकल्युचारते अने ॥
अस्तं हरति यायानि नथ शिष्यं यद्यहं ॥ २१ ॥ रक्षां करोति चूने ज्यो जन्मनां कीर्तनम
म ॥ युद्धेषु चरितं यन्मैदूष्य दैत्यानि वर्हते ॥ २२ ॥ तस्मिन् अने वैरि कृतं यमुं सानः
जायते ॥ युष्माभिः स्तुतयो याश्च याश्च वसुधैविभिः कृतं ॥ २३ ॥ वसुधा च कृतास्तु व

शिवः
६४

यहं ननु नाम्नाति ॥ अरण्ये यान्त्रे वा यिदावाग्नि यरिवारितः ॥ २४ ॥ दक्षु निर्वारितः सु
योगहीनो वा यि शत्रुभिः ॥ सिंह या घातुमानो वा वने वा वनरुस्त्रिभिः ॥ २५ ॥ राजा कुडे
न चां ज्यो वधो वधगर्तो यि वा ॥ आघूर्णितो वा वनेन स्थितः योने महा एवे ॥ २६ ॥ यतः
सुवायि शस्त्रेषु संगामे नृशदारुणे ॥ सर्व बाधासु घोरालु वेदना चर्दिनो यि वा ॥ २७ ॥
स्मरन्ममैतच्चरितं नरो मुच्यते स कदाच ॥ मम यथा वा सिंहा यान्त्यवैरिणस्तथा ॥ २८ ॥
॥ २८ ॥ दूरादैव यत्ना यान्ते स्मरन् चरितं मम ॥ अथिरुवाच ॥ इत्युक्त्वा सा जगवती

五

यथा वासादिवाययैदं न्यायते जगत् ॥ १ ॥ विद्या न चैव क्रियते जगत्वादि सुमायया ॥ न यान्त
मैष वैश्यश्च न चैवा न्यो विवेकिनः ॥ २ ॥ मोक्षने मोहिताश्चैव मोहमैशान्तिं चायरे ॥
तामुयेहि महाराज शरणं गच्छ मेधरी ॥ ३ ॥ आराधितं सर्वं नृणां जगत्सु ग्रायिवर्ज
दा ॥ मा ~~कृ~~ एते य उवाच ॥ इति तत्संवत्तः शुक्लाक्षुरथः स त राधियः ॥ ४ ॥ यणित्यतः
महाराजं तं त्रयि संश्रितवृत्तं ॥ निर्विनात्मैति ममत्वेन राजाय रुरो न च ॥ जगाः
मस्य सत्यं सचैवैश्यामहामने ॥ सन्दर्शनार्थं ममैवायान् दीयुरिण संस्थितः ॥ ६ ॥

चाण्डः

三

सर्ववैश्वस्यस्यैवे देवीसूक्तं यस्मिन् ॥ नौनास्मिन् युरिणो देव्याः कृत्वा मुक्तिं स्मरिष्यामि ॥
॥ १ ॥ अर्हणा शुक्रतुल्यस्थः शुश्रूषाग्निनर्याणैः ॥ निराहारो यताहारो नमनस्को स
माहि नो ॥ ८ ॥ ददतुस्तौ वलितैर्वन्ति जगात्रा सुगुप्तिनः ॥ एवं समाराधयतोऽस्त्रिजिबर्षे
र्यतात्मनोः ॥ ९ ॥ यरितुस्तौ जगदात्रा यत्नसंभ्या हतशिरःका ॥ देवताव ॥ यन्त्या यन्ति त्व
यांचूयन्त्या च कुलनन्दन ॥ १० ॥ मन्त्रस्तुत्यार्थतां सर्वं यरितुस्तौ ददामि ते ॥ मा
र्कण्डेय उवाच ॥ न नो ववेन योराज्यमविजं स्यान्न जन्मनि ॥ ११ ॥ अत्रैव च नि

32
2A

शिवः
६७

जंराज्यं हन शक्त्यलं वलान् ॥ सौख्यं वै श्यस्तनो ज्ञानं ववे निर्वि न्नार्मनसः ॥ १२ ॥
ममेत्वं ह मिनि याज्ञः सद् वि शुति कारकं ॥ देव वा च स्व लो र्देवा जि न्द्र यने स्वरा
ज्या य्यते नवान् ॥ १३ ॥ हन्तारि यु न स्व लित न्न वत न्न न वि स्थ नि ॥ मृ नश्च न्
यः संया य ज न्न देवा दिव स्वतः ॥ १४ ॥ सा त्र रि को म दु न्ना म ज ता न्नु वि न्ति य
नि ॥ वै श्य व र्य न्न या य च व रो स्म नो मि वा श्चु नः ॥ १५ ॥ त म्बु या ह्म मि सं सि द्धैः
न व ज्ञानं न वि स्थ नि ॥ मा ऋ णे य उ वा च ॥ इ ति द न्नान यो र्दे वा यथा मि ल वि न्त वः

चण्डः
६७

0 5 10 15 20